

Ujawnienie informacji

**dotyczących ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych,
polityki w zakresie wynagrodzeń i innych informacji
zgodnie z wymogami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)
nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r., Część Ósma,
a także art. 111a ustawy Prawo bankowe
według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku**

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Informacje ogólne o Banku	3
III.	Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia.....	4
IV.	Zakres stosowania – art. 436 Rozporządzenia	6
V.	Fundusze własne – art. 437 Rozporządzenia	6
VI.	Wymogi kapitałowe – art. 438 Rozporządzenia	17
VII.	Ekspozycja na ryzyko kontrahenta – art. 439 Rozporządzenia	21
VIII.	Bufory kapitałowe – art. 440 Rozporządzenia	21
IX.	Wskaźnik globalnego znaczenia systemowego – art. 441 Rozporządzenia.....	21
X.	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia	22
XI.	Aktywa wolne od obciążeń – art. 443 Rozporządzenia	28
XII.	Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia	28
XIII.	Ekspozycja na ryzyko rynkowe – art. 445 Rozporządzenia	28
XIV.	Ekspozycja na ryzyko operacyjne – art. 446 Rozporządzenia	29
XV.	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447 Rozporządzenia	30
XVI.	Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448 Rozporządzenia.....	32
XVII.	Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449 Rozporządzenia	35
XVIII.	Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450 Rozporządzenia	35
XIX.	Dźwignia finansowa – art. 451 Rozporządzenia	40
XX.	Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452 Rozporządzenia	44
XXI.	Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453 Rozporządzenia	44
XXII.	Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – art. 454 Rozporządzenia	46
XXIII.	Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego – art. 455 Rozporządzenia	46
XXIV.	Ryzyko płynności.....	46

Załączniki:

1.	Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń a także spełniania przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe ..	50
2.	Oświadczenie Zarządu	76

I. Wstęp

1. Bank zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w *sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych* (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) w Części Ósmej dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na 31 grudnia 2016 roku.
2. Na podstawie art. 432 Rozporządzenia, Bank nie ogłasza:
 - 1) informacji, których pominięcie lub zniekształcenie nie może zmienić oceny lub decyzji osoby wykorzystującej takie informacje przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych, albo wpłynąć na taką ocenę lub decyzję (informacje nieistotne), za wyjątkiem ujawnień określonych w art. 435 ust. 2 lit. c), art. 437 i art. 450 Rozporządzenia,
 - 2) informacji, które uznaje się za zastrzeżone lub poufne, z wyjątkiem ujawnień określonych w art. 437 i 450 Rozporządzenia.
3. Bank informuje, że niniejszy dokument obejmuje cały zakres ujawnianych informacji, określonych w Części Ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013. Ujawnienia informacji w innych dokumentach przez Bank wynika z art. 434 ust. 2 CRR.
4. Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.

II. Informacje ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Tychach prowadzi swoją działalność od 117 lat, działając od 1900 roku. Zarejestrowany jest w Sądzie Rejonowym Katowice-Wschód w Katowicach w Wydziale VIII Gospodarczym Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000096313. Jednostce nadano numer statystyczny REGON 000496923 oraz NIP 646-001-01-21.

Bank jest spółdzielnią prowadzącą swoją działalność na podstawie ustawy z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (z późn. zm.), ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (z późn. zm.), ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze (z późn. zm.), innych ustaw oraz na podstawie Statutu Banku.

Bank Spółdzielczy w Tychach jest bankiem uprawnionym do wykonywania czynności ustalonych w statucie, co zostało stwierdzone w wydanym przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 23 grudnia 2008 roku dokumencie: „Potwierdzenie uprawnień do wykonywania działalności bankowej” (PNB-DBS-III-530-1586/08).

Bank zrzeszony jest z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S. A. w Warszawie.

Począwszy od dnia 19 czerwca 2017 roku Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Siedzibą Banku jest miasto Tychy. Bank prowadzi działalność wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w niżej wymienionych placówkach (stan na koniec 2016 roku):

- 1) Oddział I w Tychach, ul. Damrota 41;
- 2) Oddział II w Tychach, Al. Niepodległości 55;
- 3) Oddział Bieruń, ul. Rynek 18;
- 4) Punkt Obsługi Klienta w Bojszowach, ul. Szczęsna 5;
- 5) Punkt Obsługi Klienta w Goczałkowicach-Zdroju, ul. Szkolna 11;
- 6) Punkt Obsługi Klienta w Łędzinach, ul. Łędzińska 14;
- 7) Punkt Obsługi Klienta w Wyrach, ul. Dąbrowszczaków 58;
- 8) Punkt Obsługi Klienta w Urzędzie Skarbowym w Tychach, Al. Niepodległości 60;
- 9) Punkt Kasowy w Urzędzie Skarbowym w Mysłowicach, ul. Mickiewicza 4
(do dnia 31.12.2016 r.).

Bank prowadzi swoją działalność na rzecz osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, jeżeli posiadają zdolność prawną, a także na rzecz jednostek samorządu terytorialnego, wykonując operacje w złotych jak i w walutach obcych.

III. Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze *Strategią zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Tychach* przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Jest ona zgodna z założeniami strategii działania Banku i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.
2. *Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Tychach* jest powiązana również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym m.in. projektem *Programu postępowania naprawczego na lata 2016–2019*, a także zasadami w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Strategia zarządzania ryzykiem zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponosić.
4. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.

5. Informacje dotyczące art. 435 ust. 1 lit. a-d Rozporządzenia, tzn. strategii i procesów zarządzania tymi rodzajami ryzyka; struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie; zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka; strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko – zawarte są w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu. Załącznik nr 1 zawiera jednocześnie informacje objęte art. 111a ustawy Prawo bankowe.
6. Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez art. 453 ust.1 lit. e zawarte jest w Załączniku nr 2.
7. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust 1. lit f, w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarta jest w *Informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2016* oraz w *Sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku Spółdzielczego w Tychach za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku*.
8. W zakresie art. 435 ust. 2 Bank informuje, że:
 - 1) Prezes Zarządu zajmuje jedno stanowisko dyrektorskie poza Bankiem. Prezes jest Członkiem Rady Nadzorczej Banku Polskiej Spółdzielczości S. A. Pozostali Członkowie Zarządu Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem.
Członkowie Rady Nadzorczej Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich.
Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć funkcje członka zarządu lub rady nadzorczej pełnione w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony spełniającym warunki, o których mowa w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia CRR, lub podmiotach, w których bank posiada znaczny pakiet akcji, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 36 Rozporządzenia;
 - 2) Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg *Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach*, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następcej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z *Zasadami oceny odpowiedniości członków Zarządu oraz osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku Spółdzielczym w Tychach*. Członków Rady Nadzorczej powołuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie

z *Regulaminem wyborów członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach*, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata. Oceny następcej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Rady Nadzorczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z *Zasadami oceny odpowiedniości członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach*;

- 3) Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej;
- 4) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka, zgodnie z art. 9 cb ustawy – Prawo bankowe;
- 5) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty *Instrukcją Systemu Informacji Zarządczej w Banku Spółdzielczym w Tychach* definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej objęte są wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

IV. Zakres stosowania – art. 436 Rozporządzenia

Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

V. Fundusze własne – art. 437 Rozporządzenia

Fundusze własne Banku składają się z kapitału podstawowego Tier I i kapitału Tier II. Bank nie posiada pozycji kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I.

Bank zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 roku ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 utrzymywał na koniec 2016 roku fundusze własne na poziomie 27 409 tys. zł. Zestawienie pozycji funduszy własnych zawiera Tabela 1.

Tabela 1

Struktura funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2016 r.

FUNDUSZE WŁASNE	31.12.2016 (w tys. zł)
Fundusze własne	27 409
Kapitał Tier 1	23 823
Kapitał podstawowy CET1	23 823
Instrumenty kapitałowe zaliczane do funduszy własnych CET1	0
Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy)	23 153
Inne całkowite dochody (kapitał z aktualizacji wyceny)	-823
Kapitał rezerwowy	254
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	800
(-) Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i niewynikające z różnic przejściowych, unettowane o część powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0
Korekty okresu przejściowego dotyczące instrumentów kapitałowych zaliczanych do CET1	473
(-) Inne wartości niematerialne i prawne	-34
Inne pozycje lub korekty kapitału CET1	0
Dodatkowy kapitał podstawowy (AT1)	0
Inne pozycje	0
Kapitał Tier 2	3 586
Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane zaliczane do T2	3 450
Kwota rezerwy ogólnej z tytułu ryzyka kredytowego (do wysokości limitu 1,25% RWA)	136

Opis składników kapitału podstawowego Tier I:

- 1) *Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy)* – fundusz tworzony z odpisów z zysków za kolejne lata z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Banku. Fundusz ten zasila również wpisowe wpłacane zgodnie ze statutem;
- 2) *Inne całkowite dochody (kapitał z aktualizacji wyceny)* – pozycja obejmuje wartość aktualizacji aktywów finansowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży;
- 3) *Kapitał rezerwowy* – tworzony z części nadwyżki bilansowej na pokrycie strat bilansowych Banku lub na inne cele;
- 4) *Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej* – tworzony zgodnie z Prawem bankowym z części nadwyżki bilansowej;
- 5) *Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i niewynikające z różnic przejściowych, unettowane o część powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego* – pozycja odliczana od kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 36 ust. 1 lit. c) Rozporządzenia CRR;

- 6) *Korekty okresu przejściowego dotyczące instrumentów kapitałowych zaliczanych do CET 1* – na mocy przepisów przejściowych Rozporządzenia CRR składają się z części opłaconego funduszu udziałowego – tj. udziałów wpłaconych przed 31.12.2011 r., z uwzględnieniem limitów dla stosowania zasady praw nabytych, o których mowa w art. 486 ust. 5 Rozporządzenia CRR, w wysokości określonej w art. 171a ust. 9 Ustawy Prawo bankowe, pomniejszonych o w 40% niezrealizowane zyski z tytułu aktualizacji aktywów finansowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży – zgodnie z art. 171a ust. 2 Prawa bankowego;
- 7) *Inne wartości niematerialne i prawne* – pozycja obejmuje wartości niematerialne i prawne posiadane przez Bank w kwocie netto, pomniejszające fundusze własne, zgodnie z art. 36 ust. 1 lit. b) Rozporządzenia CRR.

Tabela 2

**Główne cechy instrumentów kapitałowych
według stanu na dzień 31.12.2016 r.**

Lp.	Cechy instrumentów kapitałowych	Obligacje BTY0317
1	Emitent	Bank Spółdzielczy w Tychach
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	PLBSTCH00025
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym		
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Kapitał Tier II
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Kapitał Tier II
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub)-skonsolidowanym/ na poziomie jednostkowym oraz (sub)-skonsolidowanym	Poziom jednostkowy
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	Obligacje podporządkowane
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w tys. PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	1 600
9	Wartość nominalna instrumentu (w tys. zł)	1
9a	Cena emisyjna (w tys. zł)	1
9b	Cena wykupu (w tys. zł)	1
10	Klasyfikacja księgowa	Zobowiązanie - koszt amortyzowany
11	Pierwotna data emisji	27.03.2012
12	Wieczyste czy terminowe	Terminowy
13	Pierwotny termin zapadalności	27.03.2017
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	Nie
15	Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	Nie dotyczy
16	Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	Nie dotyczy
Kupony / dywidendy		
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Stopa zmienna

18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	WIBOR 6M + 400 pb.
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	Nie
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	Obowiązkowe
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	Obowiązkowe
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie
22	Niekumulowane czy skumulowane	Niekumulacyjny
23	Zamienne lub niezamienne	Niezamienny
24	Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	Nie dotyczy
25	Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	Nie dotyczy
26	Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	Nie dotyczy
27	Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	Nie dotyczy
28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instr., na który można dokonać zamiany	Nie dotyczy
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	Nie dotyczy
30	Odpisy obniżające wartość	Nie
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	Nie dotyczy
32	W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	Nie dotyczy
33	W przyp. odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	Nie dotyczy
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	Nie dotyczy
35	Pozycja w hierarchii podporządkow. w przyp. likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejow., w odniesieniu do danego instrumentu)	Nie dotyczy
36	Niezgodne cechy przejściowe	Nie
37	Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	Nie dotyczy

Tabela 3

**Informacja dotycząca funduszy własnych w okresie przejściowym
według stanu na dzień 31.12.2016 r.**

Kapitał podstawowy Tier 1: instrumenty i kapitały rezerwowe		(A) KWOTA W DNIU UJAWNIECIA	(B) ODNIESIENIE DO ARTYKUŁU ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 575/ 2013	(C) KWOTY UJĘTE PRZED PRZYJĘCIEM ROZPORZĄ- DZENIA (UE) NR 575/2013 LUB KWOTA REZYDUALNA OKREŚLONA W ROZPORZĄ- DZENIU (UE) NR 575/2013
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		art. 26 ust. 1, art. 27, 28 i 29, wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	

	w tym: instrument typu 1		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
	w tym: instrument typu 2		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
	w tym: instrument typu 3		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
2	Zyski zatrzymane		art. 26 ust. 1 lit. c)	
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	22 584	art. 26 ust. 1	22 584
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	800	art. 26 ust. 1 lit. f)	800
4	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 3, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	475	art. 486 ust. 2	475
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.		art. 483 ust. 2	
5	Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)		art. 84, 479, 480	
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend		art. 26 ust. 2	
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	23 859		23 859
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne				
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)		art. 34, 105	
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-34	art. 36 ust. 1 lit. b), art. 37 i art. 472 ust. 4	-34
9	Zbiór pusty w UE			
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, art. 472 ust. 5	
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		art. 33 lit. a)	
12	Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty		art. 36 ust. 1 lit. d), art. 40, 159, art. 472 ust. 6	
13	Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych (kwota ujemna)		art. 32 ust. 1	
14	Zyski lub straty z tytułu zobowiązań, wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji		art. 33 lit. b)	
15	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. e), art. 41, art. 472 ust. 7	
16	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier 1 (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. f), art. 42, art. 472 ust. 8	

17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier 1 podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. g), art. 44, art. 472 ust. 9</i>	
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier 1 podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. h), art. 43, 45, 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79, art. 472 ust. 10</i>	
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. i), art. 43, 45, 47, art. 48 ust. 1 lit. b), art. 49 ust. 1-3, art. 79, 470, art. 472 ust. 11</i>	
20	Zbiór pusty w UE			
20a	Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1 250%, jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia		<i>art. 36 ust. 1 lit. k)</i>	
20b	w tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (i), art. 89-91</i>	
20c	w tym: pozycje sekurytyzacyjne (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (ii) art. 243 ust. 1 lit. b) art. 244 ust. 1 lit. b) art. 258</i>	
20d	w tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (iii), art. 379 ust. 3</i>	
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5</i>	
22	Kwota przekraczająca próg 15 % (kwota ujemna)		<i>art. 48 ust. 1</i>	
23	w tym: posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty		<i>art. 36 ust. 1 lit. i), art. 48 ust. 1 lit. b), art. 470, art. 472 ust. 11</i>	
24	Zbiór pusty w UE			
25	w tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych		<i>art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5</i>	
25a	Straty za bieżący rok obrotowy (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. a), art. 472 ust. 3)</i>	
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)		<i>art. 36 ust. 1 lit. l)</i>	
26	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału podstawowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR.			
26a	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468;			
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 1		<i>art. 467</i>	

	w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 2		art. 467	
	w tym: 40% filtr dla niezrealizowanego zysku 1	-2	art. 468	-2
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanego zysku 2		art. 468	
26b	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału podstawowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		art. 481	
	w tym: ...		art. 481	
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I, które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. j)	
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier 1			
29	Kapitał podstawowy Tier 1	23 823		23 823
Kapitał dodatkowy Tier 1: instrumenty				
30	Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne		art. 51, 52	
31	w tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości			
32	w tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości			
33	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 4, i powiązane ažio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier 1		art. 486 ust. 3	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.		art. 483 ust. 3	
34	Kwalifikujący się kapitał Tier 1 uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier 1 (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich		art. 85, 86, 480	
35	w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		art. 486 ust. 3	
36	Kapitał dodatkowy Tier 1 przed korektami regulacyjnymi			
Kapitał dodatkowy Tier 1: korekty regulacyjne				
37	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier 1 (kwota ujemna)		art. 52 ust. 1 lit. b), art. 56 lit. a), art. 57, art. 475 ust. 2	
38	Udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier 1 podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 56 lit. b), art. 58 i art. 475 ust. 3	
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier 1 podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 56 lit. c), art. 59, 60, 79, art. 475 ust. 4	
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej		art. 56 lit. d), art. 59, 79, art. 475 ust. 4	

	inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)			
41	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału dodatkowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
41 a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		<i>art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), art. 472 ust. 11 lit. a)</i>	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.			
41 b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		<i>art. 477, art. 477 ust. 3, art. 477 ust. 4 lit. a)</i>	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.			
41c	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		<i>art. 467, 468, 481</i>	
	w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		<i>art. 467</i>	
	w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		<i>art. 468</i>	
	w tym: ...		<i>art. 481</i>	
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II, które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (kwota ujemna)		<i>art. 56 lit. e)</i>	
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier 1			
44	Kapitał dodatkowy Tier 1			
45	Kapitał Tier 1 (kapitał Tier 1 = kapitał podstawowy Tier 1 + kapitał dodatkowy Tier 1)			
Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy				
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne	3 450	<i>art. 62, 63</i>	3 450
47	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 5, i powiązane ažio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II		<i>art. 486 ust. 4</i>	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.		<i>art. 483 ust. 4</i>	
48	Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier I nieuwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich		<i>art. 87, 88, 480</i>	
49	w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		<i>art. 486 ust. 4</i>	

50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	136	art. 62 lit. c) i d)	136
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	3 586		3 586
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne				
52	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane (kwota ujemna)		art. 63 lit. b) ppkt (i), art. 66 lit. a), art. 67, art. 477 ust. 2	
53	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 66 lit. b), art. 68 i art. 477 ust. 3	
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 66 lit. c), art. 69, 70, 79, art. 477 ust. 4	
54a	w tym: nowe udziały kapitałowe niebędące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego			
54 b	w tym udziały kapitałowe istniejące przed dniem 1 stycznia 2013 r. i będące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego			
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 66 lit. d), art. 69, 79, art. 477 ust. 4	
56	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier II pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013		art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), art. 472 ust. 11 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.			
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013		art. 475, art. 475 ust. 2 lit. a), art. 475 ust. 3, art. 475 ust. 4 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w dodatkowych instrumentach w kapitale Tier I, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach dokonywanych w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.			

56c	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału Tier II w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		<i>art. 467, 468, 481</i>	
	w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		<i>art. 467</i>	
	w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		<i>art. 468</i>	
	w tym: ...		<i>art. 481</i>	
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II			
58	Kapitał Tier II	3 586		3 586
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	27 409		27 409
59a	Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
	w tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)		<i>art. 472, art. 472 ust. 5, art. 472 ust. 8 lit. b), art. 472 ust. 10 lit. b), art. 472 ust. 11 lit. b)</i>	
	w tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		<i>art. 475, art. 475 ust. 2 lit. b), art. 475 ust. 2 lit. c), art. 475 ust. 4 lit. b)</i>	
	w tym: pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		<i>art. 477, art. 477 ust. 2 lit. b), art. 477 ust. 2 lit. c), art. 477 ust. 4 lit. b)</i>	
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	170 782		170 782
Współczynniki i bufor kapitałowe				
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,14	<i>art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465</i>	12,14
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,14	<i>art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465</i>	12,14
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	13,97	<i>art. 92 ust. 2 lit. c)</i>	13,97
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu	2 452	<i>dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130</i>	2 452

	systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)			
65	w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	2 452		2 452
66	w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego			
67	w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego			
67a	w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym		<i>dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 131</i>	
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)		<i>dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128</i>	
69	[nieistotne w przepisach unijnych]			
70	[nieistotne w przepisach unijnych]			
71	[nieistotne w przepisach unijnych]			
Współczynniki i bufory kapitałowe				
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	2 291	<i>art. 36 ust. 1 lit. h), art. 45, 46, art. 472 ust. 10 art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4 art. 66 lit. c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4</i>	2 291
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)		<i>art. 36 ust. 1 lit. i), art. 45, 48, 470, art. 472 ust. 11</i>	
74	Zbiór pusty w UE			
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)		<i>art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, 48, 470, art. 472 ust. 5</i>	
Pułapy stosowane do uwzględniania rezerw w kapitale Tier II				
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)	136	<i>art. 62</i>	136
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową		<i>art. 62</i>	
78	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrznych ratingów (przed zastosowaniem pułapu)		<i>art. 62</i>	
79	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów		<i>art. 62</i>	

<i>Instrumenty kapitałowe będące przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania (mających zastosowanie wyłącznie od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 1 stycznia 2022 r.)</i>				
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		<i>art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5</i>	
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		<i>art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5</i>	
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		<i>art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5</i>	
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		<i>art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5</i>	
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		<i>art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5</i>	
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		<i>art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5</i>	

VI. Wymogi kapitałowe – art. 438 Rozporządzenia

1. Opis metody stosowanej do oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego

Proces szacowania kapitału wewnętrznego stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym w Banku z uwzględnieniem strategii Banku, polityki zarządzania kapitałem oraz planów kapitałowych.

W ramach procesu oceny adekwatności kapitałowej, Bank dąży do sprecyzowania czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka, dokonując na bieżąco identyfikacji i oceny ponoszonego ryzyka.

Celem procesu szacowania kapitału wewnętrznego, jest ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, z uwzględnieniem przewidywanego poziomu ryzyka.

Proces szacowania kapitału wewnętrznego opiera się na rzetelnych wynikach oceny ryzyka. Ocena adekwatności kapitałowej uwzględnia czynniki ilościowe (wyniki metod szacowania kapitału) i jakościowe, w szczególności w zakresie danych wejściowych i wyników stosowanych modeli. Rezultatem procesu szacowania kapitału wewnętrznego jest ustalenie całkowitego wymaganego poziomu kapitału na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka i jego jakościowa ocena.

W procesie oceny adekwatności kapitału wewnętrznego uczestniczą wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku. Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie oceny adekwatności kapitału wewnętrznego poprzez realizację celów zawartych w przyjętych przez Zarząd Banku procedurach zarządzania poszczególnymi ryzykami oraz zgodnie

z obowiązującym Regulaminem organizacyjnym Banku. Zadania związane z oceną adekwatności kapitału wewnętrznego wykonuje Dział Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka.

Proces oceny kapitału wewnętrznego (ICAAP) jest prowadzony w dwóch filarach:

- Filar I obejmuje ryzyka oceniane w ramach wymogów regulacyjnych,
- Filar II obejmuje pozostałe ryzyka uznane za istotne w procesie zarządzania i oceny adekwatności kapitałowej.

Zasady weryfikacji wymogu kapitałowego na ryzyka Filaru I:

1. Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego Banku są rozwiązania oparte o minimalny regulacyjny wymóg kapitałowy (8%) wynikające z zasad określonych dla Filaru I, a sprecyzowanych szczegółowo w Rozporządzeniu CRR.
2. Bank ocenia czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyka zidentyfikowane w procesie oceny adekwatności kapitałowej, dokonany według zasad dla Filaru I w odniesieniu do:
 - 1) ryzyka kredytowego – z zastosowaniem metody standardowej do wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych,
 - 2) ryzyka rynkowego (walutowego) – związanego ze skalą działalności walutowej,
 - 3) ryzyka operacyjnego – z zastosowaniem metody wskaźnika bazowego do wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych,
 - 4) koncentracji zaangażowań – wynikające z art. 395 Rozporządzenia CRR.

W celu oszacowania kapitału wewnętrznego, poza ryzykiem kredytowym oraz pozostałymi rodzajami ryzyka zidentyfikowanymi w Rozporządzeniu CRR oraz w regulacjach Komisji Nadzoru Finansowego i służącymi do obliczenia współczynników kapitałowych, w Banku w ramach Filaru II wyodrębniono następujące istotne ryzyka:

1. Płynności,
2. Rynkowe – stopy procentowej w księdze bankowej,

oraz zidentyfikowano ryzyka, które podlegają badaniu wg kryterium istotności:

1. Wyniku finansowego,
2. Koncentracji zaangażowań:
 - koncentracji dużych zaangażowań,
 - koncentracji kredytów pod obserwacją,
 - koncentracji w sektor gospodarki,
 - koncentracji przyjętych form zabezpieczenia,
 - koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy,
3. Kapitałowe:
 - koncentracji funduszu udziałowego,
 - koncentracji dużych udziałów,
4. Cyklu gospodarczego,

5. Strategiczne,
6. Utraty reputacji,
7. Transferowe,
8. Rezydualne,
9. Modeli,
10. Braku zgodności.

Raporty z zakresu oceny adekwatności kapitałowej Banku otrzymują w cyklach kwartalnych Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza.

2. **Rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/36/UE**

Nie dotyczy.

3. **Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8% kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112 Rozporządzenia**

Tabela 4

**Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego
według klas ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2016 r.**

NUMER KLASY	KLASY EKSPOZYCJI KREDYTOWEJ	Wymóg (w tys. zł)
1	ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0
2	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	149
3	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	0
6	ekspozycje wobec instytucji	1 456
7	ekspozycje wobec przedsiębiorstw	1 428
8	ekspozycje detaliczne	508
9	ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	7 669
10	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 231
16	ekspozycje kapitałowe	199
17	inne pozycje	1 023
RAZEM WYMÓG KAPITAŁOWY		13 663

Tabela 5

**Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według rodzaju ekspozycji
na dzień 31.12.2016 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość ekspozycji netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw (w tys. zł)	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem (w tys. zł)	Wymóg kapitałowy (w tys. zł)
1.	Wymóg kapitałowy razem dla ekspozycji bilansowych	319 801	165 367	13 230
2.	Wymóg kapitałowy razem dla ekspozycji pozabilansowych	20 990	5 415	433
Razem wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego				13 663

4. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c)

Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczane zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c), czyli wymogi w odniesieniu do ryzyka rynkowego przedstawia Tabela 6.

Tabela 6

**Wymogi w zakresie funduszy własnych Banku zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c)
na dzień 31.12.2016 r.**

Lp.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy (w tys. zł)
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b)	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c) – ryzyko walutowe	0

5. Całkowity wymóg kapitałowy

Poniższe zestawienie przedstawia poziom wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka.

Tabela 7

Wymogi kapitałowe na ryzyka Filaru I według stanu na dzień 31.12.2016 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (w tys. zł)
I.	Ryzyko kredytowe	13 663
II.	Ryzyko koncentracji	0
III.	Ryzyko rynkowe (walutowe)	0
IV.	Ryzyko operacyjne	2 032
CAŁKOWITY WYMÓG KAPITAŁOWY		15 695

Tabela 8

Wymogi kapitałowe na ryzyka Filaru II na dzień 31.12.2016 r.

Lp.	Ryzyka istotne Filar II	Wartość (w tys. zł)
I.	Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0
II.	Ryzyko płynności	0
III.	Ryzyko wyniku finansowego	1 679
DODATKOWY WYMÓG KAPITAŁOWY Z TYTUŁU RYZYK FILARU II		1 679

Tabela 9

Adekwatność kapitałowa Banku według stanu na dzień 31.12.2016 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (w tys. zł)
I.	Fundusze własne (Rozporządzenie CRR)	27 409
II.	Całkowity wymóg kapitałowy (Filar I)	13 663
III.	Współczynnik kapitału Tier I (%)	12,14
IV.	Łączny współczynnik kapitałowy (%)	13,97
V.	Całkowity dodatkowy wymóg kapitałowy (Filar II)	1 679
VI.	Wewnętrzny współczynnik wypłacalności	12,62

VII. Ekspozycja na ryzyko kontrahenta – art. 439 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie posiada portfela handlowego.

VIII. Bufory kapitałowe – art. 440 Rozporządzenia

Na dzień 31 grudnia 2016 roku, zgodnie z art. 83 oraz art. 96 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku *o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym*, wartość bufora antycyklicznego dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP wynosiła 0%.

Według stanu na 31 grudnia 2016 roku ekspozycja kredytowa Banku skupiona była na terytorium Polski, w związku z tym kwota bufora antycyklicznego wynosiła 0 zł.

**IX. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego –
art. 441 Rozporządzenia**

Nie dotyczy. Bank nie jest bankiem istotnym systemowo.

X. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia

1. Definicja pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości

Pozycje przeterminowane rozumiane są jako należności z niespłaconą w określonych w umowie terminach kwotą odsetek lub rat kapitałowych. Ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni.

Należności z rozpoznaną utratą jakości to ekspozycje kredytowe zakwalifikowane do grupy zagrożonych. Ekspozycjami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz. U. Nr 235, poz. 1589 z późn. zmianami).

2. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego określa Instrukcja „Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Tychach”. Bank tworzy rezerwy na ryzyko związane z działalnością Banku zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz. U. Nr 235, poz. 1589 z późn. zmianami).

Bank tworzy rezerwy na ryzyko związane z jego działalnością w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii „normalne” – dla kredytów detalicznych,
- 2) kategorii „pod obserwacją”,
- 3) grupy „zagrożone” – w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe”, „stracone”.

Bank tworzy rezerwy celowe w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych w wysokości:

- 1) 1,5% dla kredytów detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii „normalne” w przypadku kredytów detalicznych,
- 2) 1,5% dla ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „pod obserwacją”,
- 3) 20% dla ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „poniżej standardu”,
- 4) 50% dla ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „wątpliwe”,
- 5) 100% dla ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „stracone”.

Rezerwy celowe tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

Podstawą do utworzenia rezerwy celowej jest prawidłowo dokonana ocena ryzyka, klasyfikacja ekspozycji kredytowej oraz ustalenie wartości zabezpieczeń pomniejszających podstawę tworzenia rezerwy.

Ekspozycje kredytowe wobec osób fizycznych klasyfikuje się biorąc pod uwagę kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek, pozostałe ekspozycje klasyfikuje się biorąc pod uwagę kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek oraz kryterium oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta.

Rezerwy celowe rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia. Ekspozycje kredytowe stanowiące należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne odpisuje się w ciężar utworzonych na nie rezerw celowych.

3. Łączna kwota ekspozycji netto (po korektach rachunkowych, tj. po pomniejszeniu o utworzone rezerwy celowe), bez uwzględniania efektów technik redukcji ryzyka kredytowego (przyjętych przez Bank zabezpieczeń, saldowania bilansowego)

Tabela 10

Ekspozycje netto (po korektach rachunkowych) bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnia kwota ekspozycji w podziale na klasy występujące w Banku w okresie od 01.01.2016 r. do 31.12.2016 r.

Klasa ekspozycji	Ekspozycje netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw (w tys. zł)	Średnia kwota ekspozycji po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw* (w tys. zł)
Rządy centralne lub banki centralne	61 704	65 935
Samorządy regionalne lub władze lokalne	13 310	13 504
Podmioty sektora publicznego	0	0
Instytucje	59 771	47 241
Przedsiębiorstwa	23 937	24 256
Detaliczne	9 693	9 835
Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	143 447	145 912
Niewykonanie zobowiązania	10 990	10 590
Kapitałowe	2 487	2 160
Inne pozycje	15 452	14 405
OGÓŁEM	340 791	333 838

* średnia arytmetyczna liczona na stanach kwartalnych w roku 2016

4. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach

Nie dotyczy. Bank prowadzi działalność lokalnie, brak ekspozycji poza granicami Polski.

5. Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji

Tabela 11

Struktura należności Banku według okresów zapadalności (wartości nominalne w tys. zł) na dzień 31.12.2016 r. – wg sprawozdania FIN 005_1

Należności	Bez określonego terminu	do 1 m-ca	1 do 3 m-cy	3 do 6 m-cy	6 do 12 m-cy	1 do 2 lat	2 do 5 lat	5 do 10 lat	10 do 20 lat
Należności od sektora finansowego	28 198	26 404	308	477	961	1 064	1 224	0	0
pozostałe monetarne instytucje finansowe	28 198	26 226	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe instytucje	0	178	308	477	961	1 064	1 224	0	0
Należności od sektora niefinansowego	20 134	1 850	4 779	6 727	27 625	21 690	34 840	45 844	16 646
przedsiębiorstwa	14 932	1 110	3 369	4 016	22 503	14 515	17 230	20 091	7 873
gospodarstwa domowe	5 202	740	1 410	2 711	5 122	7 175	17 610	25 753	8 773
instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	0	42	83	125	250	500	1 500	1 300	400
RAZEM	48 332	28 296	5 170	7 329	28 836	23 254	37 564	47 144	17 046

6. Rozkład ekspozycji w zależności od branży lub typu kontrahenta

Tabela 12

Wartość ekspozycji i rezerw w podziale na klasy i branże na dzień 31.12.2016 r. (w tys. zł)

Klasy ekspozycji	Należności normalne	Należności pod obserwacją	Należności poniżej standardu	Należności wątpliwe	Należności stracone	Obligo kredytowe	Zobowiąz. Pozabilans.	Całkowite zaangażowanie	Rezerwy
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1 082	550	0	50	0	1 682	177	1 859	0
Przetwórstwo przemysłowe	19 440	0	99	0	4 861	24 400	761	25 161	3 865
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4 034	0	0	0	0	4 034	0	4 034	0
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	40	0	0	0	307	347	50	397	155
Budownictwo	20 096	178	0	63	2 779	23 116	7 192	30 308	1 952
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	22 707	718	0	0	9 248	32 673	2 948	35 621	3 576
Transport i gospodarka magazynowa	3 582	22	0	0	0	3 604	46	3 650	1

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	18 898	15	0	0	52	18 965	524	19 489	51
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4 213	0	0	0	0	4 213	686	4 899	0
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18 927	2 688	0	0	3 772	25 387	240	25 627	565
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	766	0	0	0	0	766	108	874	0
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2 394	0	0	0	0	2 394	35	2 429	0
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	4 200	0	0	0	0	4 200	5 000	9 200	0
Edukacja	358	0	0	0	0	358	22	380	0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6 587	0	0	0	0	6 587	65	6 652	0
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3 090	0	0	0	0	3 090	473	3 563	0
Pozostała działalność usługowa	127	0	0	0	0	127	0	127	0
RAZEM	130 541	4 171	99	113	21 019	155 943	18 327	174 270	10 165

Tabela 13

Struktura branżowa ekspozycji na dzień 31.12.2016 r.

Branża	Limit (% uznanego kapitału) w tys. zł	Limit (% obliga kredytowego) w tys. zł	Zadłużenie (w tys. zł)
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2 741	3 771	1 682
Przetwórstwo przemysłowe	35 632	37 710	24 400
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5 482	9 427	4 034
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	822	1 886	347
Budownictwo	52 078	56 564	23 116
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	41 114	56 564	32 673
Transport i gospodarka magazynowa	6 030	5 656	3 604
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	26 039	28 282	18 965
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6 852	9 427	4 213

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	54 819	56 564	25 387
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1 370	1 886	766
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3 289	3 771	2 394
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	13 705	11 313	4 200
Edukacja	1 370	1 885	358
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	8 223	9 427	6 587
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10 964	15 084	3 090
Pozostała działalność usługowa	1 370	1 886	127
OGÓŁEM			155 943

Tabela 14

**Struktura zaangażowania kredytowego według segmentów branżowych
na dzień 31.12.2016 r.**

Branża	Udział % w zaangażowaniu kredytowym wobec podmiotów gospodarczych ogółem
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1,08%
Przetwórstwo przemysłowe	15,65%
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2,59%
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,22%
Budownictwo	14,82%
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, wyłączając motocykle	20,95%
Transport i gospodarka magazynowa	2,31%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12,16%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,70%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	16,28%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0,49%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1,54%
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	2,69%
Edukacja	0,23%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4,23%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,98%
Pozostała działalność usługowa	0,08%
RAZEM	100,00%

7. Podział ekspozycji kredytowych na istotne branże lub typy kontrahenta z uwzględnieniem: ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Tabela 15

Struktura ekspozycji w podziale na typ kontrahenta na dzień 31.12.2016 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Należności normalne	Należności pod obserwacją	Należności poniżej standardu	Należności wątpliwe	Należności stracone	Obligo kredytowe	Zobowiąz. Pozabilans.	Całkowite zaangażowanie	Rezerwy
Osoby fizyczne	31 930	44	0	0	630	32 604	2 665	35 269	484
Podmioty gospodarcze	130 541	4 171	99	113	21 019	155 943	18 327	174 270	10 165

8. Kwota ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym

Nie dotyczy.

9. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe

Tabela 16

Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności bilansowe w okresie od dnia 01.01.2016 do dnia 31.12.2016 roku

Treść	Stan na początek roku obrotowego (w tys. zł)	Zwiększenie (w tys. zł)	Wykorzystanie (w tys. zł)	Rozwiązanie (w tys. zł)	Stan na koniec roku obrotowego (w tys. zł)	Wymagany poziom rezerw celowych (w tys. zł)
1. Rezerwy celowe od należności od sektora niefinansowego, w tym:	13 057	6 069	4 572	3 748	10 806	10 806
- w sytuacji normalnej	144	20	0	7	157	157
- w sytuacji pod obserwacją	22	28	0	38	12	12
- poniżej standardu	53	53	0	98	8	8
- wątpliwe	188	328	0	485	31	31
- stracone	12 650	5 640	4 572	3 120	10 598	10 598
2. Rezerwy celowe od należności sektora budżetowego	0	0	0	0	0	0
Ogółem	13 057	6 069	4 572	3 748	10 806	10 806

XI. Aktywa wolne od obciążeń – art. 443 Rozporządzenia

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeśli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania.

Tabela 17

Aktywa obciążone i wolne od obciążeń na dzień 31.12.2016 r. (w tys. zł)

	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych	Wartość godziwa aktywów nieobciążonych
Aktywa razem	0	0	329 036	0
Kredyty na żądanie	0	0	0	0
Instrumenty udziałowe	0	0	2 487	0
Dłużne papiery wartościowe	0	0	64 183	0
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie	0	0	185 168	0
Inne aktywa	0	0	77 198	0

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wszystkie aktywa Banku były wolne od obciążeń.

XII. Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie korzysta z ratingów.

XIII. Ekspozycja na ryzyko rynkowe – art. 445 Rozporządzenia

Kwoty wymogów w zakresie funduszy własnych na różne rodzaje ryzyka rynkowego zaprezentowane zostały w Rozdziale VI punkcie 4 niniejszego Ujawnienia.

Działalność handlowa Banku w 2016 roku nie była znacząca, stąd ekspozycja zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt b) Rozporządzenia nie występowała.

Ekspozycja na ryzyko, zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt c) Rozporządzenia, występowała tylko dla ryzyka walutowego.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku całkowita pozycja walutowa Banku wyniosła 0 zł, co stanowiło 0% funduszy własnych. Na Banku nie ciążył obowiązek utworzenia wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

Bank w całym 2016 roku nie tworzył wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego.

XIV. Ekspozycja na ryzyko operacyjne – art. 446 Rozporządzenia

Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą podstawowego wskaźnika BIA (Basic Indicator Approach). Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne Banku na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniósł 2 032 tys. zł.

Suma strat brutto (rzeczywistych i potencjalnych) zdarzeń operacyjnych w okresie 01.01.2016 r. – 31.12.2016 r. ukształtowała się na poziomie 67 tys. zł, co stanowiło 3,30% wymogu kapitałowego. W wyniku transferu ryzyka (ubezpieczenia) odzyskano kwotę 3 tys. zł. Straty netto wyniosły 64 tys. zł.

Tabela 18

**Suma strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego za okres
01.01.2016 r. – 31.12.2016 r. w podziale na rodzaj i kategorie zdarzeń**

RODZAJ ZDARZENIA	KATEGORIA ZDARZENIA	LICZBA ZDARZEŃ	STRATA BRUTTO (w tys. zł)
I. OSZUSTWA WEWNĘTRZNE	2. KRADZIEŻ I OSZUSTWO	1	57
II. OSZUSTWA ZEWNĘTRZNE	1. KRADZIEŻ I OSZUSTWO	4	0
	2. BEZPIECZEŃSTWO SYSTEMÓW	2	0
III. ZASADY DOTYCZĄCE ZATRUDNIENIA ORAZ BEZPIECZEŃSTWO W MIEJSCU PRACY	1. STOSUNKI PRACOWNICZE	1	0
	2. BEZPIECZEŃSTWO ŚRODOWISKA PRACY	6	1
IV. KLIENCI, PRODUKTY I PRAKTYKI OPERACYJNE	1. OBSŁUGA KLIENTÓW, UJAWNIANIE INFORMACJI O KLIENTACH, ZOBOWIĄZANIA WZGLĘDEM KLIENTÓW	1	0
	4. KLASYFIKACJA KLIENTA I EKSPOZYCJE	1	0
V. SZKODY ZWIĄZANE Z AKTYWAMI RZECZOWYMI	1. KLĘSKI ŻYWIOŁOWE I INNE ZDARZENIA	3	5
VI. ZAKŁÓCENIA DZIAŁALNOŚCI BANKU I AWARIE SYSTEMÓW	1. SYSTEMY	48	4
VII. WYKONANIE TRANSAKCJI, DOSTAWA I ZARZĄDZANIE PROCESAMI OPERACYJNYMI	1. WPROWADZANIE DO SYSTEMU, WYKONYWANIE, ROZLICZANIE I OBSŁUGA TRANSAKCJI	350	0
	3. NAPŁYW I DOKUMENTACJA DOTYCZĄCA KLIENTA	2	0
SUMA STRAT BRUTTO		419	67

Zdarzenia ryzyka operacyjnego, które wystąpiły w 2016 roku nie miały istotnego wpływu na działalność Banku.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank podejmował działania mitygujące, celem zminimalizowania występowania takich samych lub podobnych zdarzeń w przyszłości.

XV. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447 Rozporządzenia

Bank stosuje zasady (politykę) rachunkowości wprowadzone uchwałą Zarządu nr 78/2015 z dnia 31.12.2015 r., w tym metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania przychodów i kosztów, zgodne z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku poz. 330, z późn. zm.) oraz z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku poz. 329), w tym:

- 1) zasady ujmowania w kapitale własnym skutków wyceny pozycji bilansowych:

W kapitale własnym ujmowane są skutki wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych przez Bank jako dostępne do sprzedaży – wyceniane wg aktualnej wartości godziwej – rynkowej i dotyczą tych papierów, które są notowane na rynku regulowanym;

- 2) nieruchomości zaliczane do inwestycji:

Wyceniane wg zasad stosowanych dla środków trwałych;

- 3) zasady spisywania należności:

Spisywanie ekspozycji kredytowych następuje w ciężar rezerw celowych, natomiast innych należności w ciężar odpisów aktualizujących ich wartość; w przypadku braku rezerwy odpisanie należności następuje w pozostałe koszty operacyjne.

Tabela 19

Struktura aktywów finansowych według kryterium ich dostępności na dzień 31.12.2016 r.

Treść	Stan w tys. zł na:	
	31.12.2015 r.	31.12.2016 r.
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności, w tym:	5 654	5 620
EC Prudnik	1 069	1 035
Jedynka S.A./Różana	475	475
Gmina Bojszowy	4 110	4 110
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	70 761	61 050
Udziały PartNet Sp. z o.o.	195	195
Akcje BPS S.A.	1 856	2 292
Obligacje skarbowe	68 710	58 563
Razem	76 415	66 670

Aktywa zaklasyfikowane, jako utrzymywane do terminu zapadalności wyceniono według amortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Aktywa finansowe zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży wyceniono według ostatnich notowań z dnia 30.12.2016 r., a skutki wyceny odniesiono na fundusz z aktualizacji wyceny, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 01.10.2010 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku poz. 329).

Aktywa dostępne do sprzedaży, nie notowane na rynku regulowanym wyceniono w cenie nabycia. Na dzień 31.12.2016 r. są to udziały i akcje w innych jednostkach:

- akcje instytucji finansowych (akcje BPS SA) – wartość: 2 292 tys. zł,
- udziały w pozostałych jednostkach (udziały PartNet Sp. z o. o.) – wartość: 195 tys. zł.

Tabela 20

Zestawienie otrzymanych dywidend na dzień 31.12.2016 r.

Lp.	Nazwa jednostki, od której otrzymano dywidendę	Kwota dywidendy (w tys. zł)	
		31.12.2015 r.	31.12.2016 r.
1.	PartNet Sp. z o.o.	16	13
2.	BPS S.A	0	0

Tabela 21

Stan dłużnych papierów wartościowych według wartości bilansowej na dzień 31.12.2016 r.

Dłużne papiery wartościowe	Wartość 31.12.2015 r. (w tys. zł)	Wartość 31.12.2016 r. (w tys. zł)
Dłużne papiery wartościowe emitentów państwowych	68 710	58 563
Obligacje skarbowe	68 710	58 563
Dłużne papiery wartościowe innych emitentów	5 654	5 620
EC Prudnik	1 069	1 035
Jedynka S.A./Różana	475	475
Gmina Bojszowy	4 110	4 110
Razem dłużne papiery wartościowe	74 364	64 183

Tabela 22

Zestawienie zobowiązań podporządkowanych na dzień 31.12.2016 r.

Lp.	Nr i data umowy	Wartość poszczególnych zobowiązań podporządkowanych na 31.12.2016 r. (w tys. zł)
1.	Pożyczka z BPS- umowa nr 22/2013/FP/PP z dn. 24.10.2013 r.	6 000
2.	Emisja obligacji – seria C Uchwała 23/2012 z dn. 27.03.2012 r.	1 623
Razem		7 623

Ad 1. – oprocentowanie zmienne 0,95% redyskonta weksli, termin wymagalności 24.10.2019

Ad 2. – oprocentowanie zmienne WIBOR 6M+4,00 p.p., termin wymagalności 27.03.2017

XVI. Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448 Rozporządzenia

Przez ryzyko stopy procentowej rozumie się możliwy negatywny wpływ zmian stóp procentowych na wyniki finansowe Banku oraz w konsekwencji na kształtowanie się poziomu jego funduszy własnych.

Realizacja strategii Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest m.in. na następujących zasadach:

- 1) do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
- 2) do oceny tego ryzyka Bank może dodatkowo wykorzystywać również inne metody, np. badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, koszty odsetkowe i w konsekwencji na zmiany wyniku odsetkowego,
- 3) zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym, na kontroli ryzyka opcji klienta, oraz na analizie zmian w zakresie krzywej dochodowości (ryzyko krzywej dochodowości) i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy,
- 4) Bank ogranicza poziom ryzyka stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych.

W ramach ryzyka stopy procentowej, Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- 1) ryzyko bazowe,
- 2) ryzyko przeszacowania (niedopasowanie terminów zapadalności / wymagalności),
- 3) ryzyko opcji klienta,
- 4) ryzyko krzywej dochodowości.

Najważniejsza część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych, w największym stopniu wpływa na poziom zmian wyniku odsetkowego.

Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe zarządzane przez jednostki i komórki organizacyjne Banku.

Bank do pomiaru stopnia narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej,
- metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej banku.

Analiza luki jest miernikiem statycznym. Polega na określeniu wielkości niedopasowania między wrażliwymi na zmiany stopy procentowej aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi w poszczególnych przedziałach czasowych, uwzględniających pierwszy możliwy termin zmian (przeszacowania) stóp procentowych.

Analiza ryzyka stopy procentowej obejmuje:

- 1) zestawienie struktury aktywów i pasywów oprocentowanych, według stawek referencyjnych, z wyliczonym średnioważonym oprocentowaniem oraz średnioważonym wskaźnikiem zmian do stawek referencyjnych,
- 2) zestawienie niedopasowania (luki) w poszczególnych przedziałach przeszacowania, dla aktywów i pasywów sklasyfikowanych według stóp referencyjnych,
- 3) scenariusze zmian wyniku odsetkowego oraz zmianę wartości ekonomicznej Banku, w okresie 12 miesięcy,
- 4) zestawienie poziomu wykorzystania obowiązujących w Banku limitów, ograniczających poziom ryzyka stopy procentowej,
- 5) prognozę przychodów, kosztów i wyniku odsetkowego, w odniesieniu do planu finansowego,
- 6) informację o poziomie (stopniu) wykorzystania poszczególnych limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej, o przekroczeniach i podjętych działaniach,
- 7) obliczenia podstawowych wskaźników związanych z aktywami i pasywami oprocentowanymi (odrębna analiza – Dochodowość i Kosztowość odsetkowa poszczególnych produktów – Analiza kształtowania się podstawowych wskaźników ekonomicznych),
- 8) inne informacje ważne z punktu widzenia zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Pomiar ryzyka odbywa się w cyklach miesięcznych i jest prezentowany na posiedzeniach Zarządu Banku (miesięcznie) i Rady Nadzorczej (kwartalnie).

Podstawę zarządzania ryzykiem stopy procentowej stanowią wewnętrzne regulacje Banku, opracowane z uwzględnieniem kluczowych zagadnień zawartych w przepisach prawnych, w tym rekomendacjach nadzoru bankowego.

Wielkość ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej ogranicza obowiązujący system limitów, zatwierdzony przez Zarząd Banku.

W oparciu o dane na 31.12.2016 roku obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) Banku dla szokowej zmiany stóp procentowych, co zgodnie z przyjętą metodologią pomiaru ryzyka stopy procentowej oznacza ich spadek / wzrost o 200 pb.

W przypadku spadku oprocentowania, potencjalna zmiana wyniku odsetkowego została oszacowana na (-) 2 137,60 tys. zł, natomiast dla wariantu wzrostu stóp procentowych – na (-) 103,10 tys. zł.

Tabela 23

Zestawienie luki stopy procentowej według stanu na dzień 31.12.2016 r. (w tys. zł)

ANALIZA LUKI na 31.12.2016 roku		Okres przeszacowania						
Rodzaj aktywów/pasywów	Ogółem	1 dzień	2 - 30 dni	1-3mce	3-6mcy	6-12mcy	12m-3lata	Pow. 3lat
AKTYWA								
Stała stopa procentowa	26 845	139	26 409	74	65	47	111	
Lokaty bankowe	26 226		26 226					
Papiery wartościowe								
Pozostałe (rach. w BPS)	146	139	7					
Kredyt wg stopy banku	473		176	74	65	47	111	
Zmienna stopa procentowa	264 870		176 008	85 762	3 100			
Kredyty wg stopy banku	32 014		32 014					
Kredyty wg stanu redyskonta	110 676		110 676					
Aktywa wg st. WIBOR	48 285		23 523	24 762				
Papiery wartościowe	64 100			61 000	3 100			
Pozostałe (rezerwa obowiązkowa, fundusz pomocowy, fundusz promocyjne, BFG)	9 795		9 795					
Zapadalność aktywów wrażliwych na zmiany stopy procentowej	291 715	139	202 417	85 836	3 165	47	111	
Depozyty o stałym oprocentowaniu	20 460	2 597	4 578	10 677	2 608			
Zmienna stopa procentowa	270 719		269 119	1 600				
Depozyty wg stopy banku	257 500		257 500					
Depozyty wg st. WIBID	5 619		5 619					
Obligacje własne	1 600			1 600				
Pożyczka podporządkowana	6 000		6 000					

Wymagalność pasywów wrażliwych na zmiany stopy procentowej	291 179	2 597	273 697	12 277	2 608			
LUKA SKUMULOWANA			536					
Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu wzrostu o 1 pp			-3,8					
Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu spadku o 1 pp			-1 102,7					

XVII. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie posiada ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

XVIII. Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450 Rozporządzenia

1. Informacje dotyczące procesu decyzyjnego stosowanego przy ustalaniu polityki zmiennych składników wynagrodzeń

Zasady ustalania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, stosowane przez Bank w 2016 roku, określone zostały w *Polityce wynagradzania osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Tychach*. Niniejsza Polityka przyjęta została uchwałą Rady Nadzorczej nr 43/2014 z dnia 30 grudnia 2014 roku. W procesie ustalania jej zasad udział brali członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej. Z uwagi na skalę działalności Banku nie powołano komisji / komitetu ds. wynagrodzeń. W procesie ustalania Polityki Bank nie korzystał z pomocy konsultanta zewnętrznego.

Celem wprowadzenia Polityki jest:

- 1) wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem,
- 2) niezachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka, które miałyby maksymalizować poziom wynagrodzenia danej osoby,
- 3) wspieranie realizacji strategii działalności Banku,
- 4) ograniczanie ewentualnych konfliktów interesów.

Do pracowników zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze w Banku zalicza się:

- 1) Prezesa Zarządu,
- 2) Wiceprezesa Zarządu ds. Ekonomiczno-Finansowych,
- 3) Członka Zarządu ds. Handlowych,
- 4) Głównego Księgowego,
- 5) Kierownika Komórki Audytu Wewnętrznego,
- 6) Kierownika Działu Organizacyjno-Administracyjnego,
- 7) Radcę prawnego,

- 8) Stanowisko ds. zgodności,
- 9) Kierownika Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka,
- 10) Kierownika Działu Wierzytelności Trudnych i Windykacji,
- 11) Lidera Zespołu Oceny Ryzyka Kredytowego,
- 12) Lidera Zespołu Monitoringu.

2. Powiązanie wynagrodzeń z wynikami

Zmiennymi składnikami wynagrodzeń osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze są:

- 1) premia uznaniowa roczna,
- 2) premia uznaniowa za szczególne osiągnięcia.

Stałe składniki wynagrodzeń osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze powinny stanowić na tyle dużą część łącznego wynagrodzenia danej osoby, aby możliwe było elastyczne wdrażanie polityki zmiennych składników wynagrodzeń, a w tym obniżanie zmiennych składników wynagrodzeń bądź ich nieprzyznawanie w ogóle.

Zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są przez:

- 1) Radę Nadzorczą – w odniesieniu do Członków Zarządu,
- 2) Zarząd po zaopiniowaniu przez Radę Nadzorczą – w odniesieniu do Kierownika Komórki Audytu Wewnętrznego, Kierownika Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka, Lidera Zespołu Oceny Ryzyka Kredytowego, Radcy prawnego oraz Stanowiska ds. zgodności,
- 3) Zarząd – w odniesieniu do pozostałych osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze.

Rada Nadzorcza w odniesieniu do Członków Zarządu oraz Zarząd w odniesieniu do pozostałych osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze, podejmuje decyzję o przyznaniu zmiennych składników wynagrodzeń za dany okres, jeżeli przemawia za tym aktualna sytuacja ekonomiczno-finansowa Banku, a w szczególności nie występują okoliczności, o których mowa w art. 142 ust. 1 prawa bankowego, tzn. powstanie straty bilansowej bądź groźba jej nastąpienia albo powstanie niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności.

W okresie realizacji przez Bank programu postępowania naprawczego, zmienne składniki wynagrodzeń nie są przyznawane.

3. Informacje na temat cech charakterystycznych systemu wynagrodzeń

Premia uznaniowa roczna jest premią zależną od wyników finansowych Banku oraz oceny efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze i może zostać przyznana po odbiorze bilansu za miniony rok przez biegłego rewidenta. Premia przyznawana jest za roczne okresy kalendarzowe. Przed podjęciem decyzji o przyznaniu premii, dokonuje się oceny efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze, całłościowych wyników Banku oraz osobistego wkładu pracownika zajmującego stanowisko kierownicze w ich osiągnięcie.

Oceniając całłościowe wyniki Banku, pod uwagę bierze się następujące kryteria ogólne:

- 1) wynik finansowy brutto,
- 2) stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE),
- 3) jakość portfela kredytowego (mierzona jako portfel kredytowy z utratą wartości do portfela kredytowego ogółem).

Oceniając całłościowe wyniki Banku w związku z podejmowaniem decyzji o przyznaniu premii Członkom Zarządu, pod uwagę bierze się następujące kryteria ogólne:

- 1) wynik finansowy brutto,
- 2) stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE),
- 3) jakość portfela kredytowego (mierzona jako portfel kredytowy z utratą wartości do portfela kredytowego ogółem),
- 4) współczynnik wypłacalności,
- 5) koszty/dochody (C/I).

Ocenie podlega stopień wykonania wyżej wymienionych wskaźników w odniesieniu do planu finansowego w poszczególnych latach oraz w stosunku do założeń przyjętych w strategii Banku za dany okres.

Ocena efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze, całłościowych wyników Banku oraz osobistego wkładu pracownika zajmującego kluczowe stanowisko kierownicze w ich osiągnięcie, przeprowadzana jest corocznie i obejmuje okres poprzednich trzech lat, przy czym nie dłużej niż od 2012 roku.

Premia uznaniowa za szczególne osiągnięcia jest premią zależną od osobistego wkładu osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze w rozwój Banku, jej zaangażowanie i innowacyjność, niezwiązane bezpośrednio z osiąganymi przez Bank wynikami finansowymi, lecz służące budowie jego pozycji rynkowej i reputacji wśród klientów, a także rozwojowi technologicznemu, kadrowemu lub terytorialnemu. Przed przyznaniem premii za szczególne osiągnięcia dokonuje się oceny pracy danej osoby w okresie ostatnich trzech lat, uwzględniając jej zaangażowanie oraz wpływ na kształtowanie poziomu ryzyka, za jakie odpowiada. Podstawą oceny Kierownika Komórki Audytu Wewnętrznego, Kierownika Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka, Lidera Zespołu Oceny Ryzyka Kredytowego,

Stanowiska ds. zgodności oraz Radcy prawnego, jest osiąganie w ocenianym okresie celów wynikających z pełnionych funkcji i postawionych do realizacji przez te komórki, z uwzględnieniem wyników finansowych osiąganych przez Bank. Wśród kryteriów oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze, o których mowa powyżej, nie mogą być uwzględniane wyniki gospodarcze uzyskiwane w poszczególnych kontrolowanych przez nie obszarach działalności Banku.

Łączna wysokość zmiennych składników wynagrodzeń wypłacanych po zakończeniu okresu oceny, za jaki te wynagrodzenia przysługują, nie może w roku wypłaty przekroczyć 20% zysku netto do podziału za rok ubiegły.

Wypłata łącznego wynagrodzenia zmiennego pracowników zajmujących stanowiska kierownicze jest zmniejszana lub wstrzymywana w sytuacji, o której mowa w art. 142 ust. 1 prawa bankowego, tzn. w razie powstania straty bilansowej bądź groźby jej nastąpienia albo powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności.

4. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych

Indywidualna wysokość każdego ze zmiennych składników wynagrodzeń nie może przekroczyć 120% wartości trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, obliczonego za trzy ostatnie miesiące poprzedzające dzień przyznania premii.

5. Zasady odraczania zmiennych składników wynagrodzeń

Jeżeli wysokość zmiennego składnika wynagrodzenia przekroczy 100% wartości trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, obliczonego za trzy ostatnie miesiące poprzedzające dzień przyznania premii, wypłatę taką traktuje się jako opiewającą na szczególnie dużą kwotę.

Jeżeli kwota wynagrodzenia zmiennego będzie większa niż 15% rocznego wynagrodzenia pracownika, nie mniej niż 40% wynagrodzenia zmiennego Bank wypłaca w trzech równych rocznych ratach płatnych z dołu i będzie ono uzależnione od efektów pracy danej osoby zajmującej stanowisko kierownicze w okresie oceny, za jaki przysługuje wynagrodzenie, z uwzględnieniem ryzyka Banku. W przypadku wynagrodzeń opiewających na szczególnie dużą kwotę, wypłacie w takich terminach podlega nie mniej niż 60% wynagrodzenia zmiennego. W zależności od wyników oceny efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze, odroczone część zmiennych składników wynagrodzeń, może być przyznana do wypłaty w pełnej wysokości lub części albo też osoba zajmująca stanowisko kierownicze może jej zostać pozbawiona w całości.

6. Informacje ilościowe dotyczące zmiennych składników wynagrodzeń kluczowych stanowisk kierowniczych

Tabela 24

Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa na dzień 31.12.2016 r.

Wyszczególnienie	Zarząd Banku	Inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	Razem
Zarządzanie Bankiem	3	0	3
Pozostała działalność	0	9	9

Tabela 25

Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń z podziałem na kadrę kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka według stanu na dzień 31.12.2016 r.

Wyszczególnienie	Zarząd Banku	Inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	Razem
Stałe składniki wynagrodzenia (w tys. zł)	613	555	1 168
Zmienne składniki wynagrodzenia (w tys. zł)	0	0	0
Liczba osób uzyskujących odprawy	0	0	0
Wartość odpraw (w tys. zł)	0	0	0
Najwyższa wypłata odprawy (w tys. zł)	0	0	0

W 2016 roku żadna z osób zajmujących kluczowe stanowisko kierownicze w Banku nie otrzymała wynagrodzenia w wysokości:

- co najmniej 1 mln EUR,
- w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR,
- wyższej niż 5 mln EUR.

XIX. Dźwignia finansowa – art. 451 Rozporządzenia

Bank oblicza wskaźnik dźwigni jako miarę kapitału Tier I podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej i wyraża go jako wartość procentową.

Miarę kapitału stanowi kapitał Tier I skorygowany o wartość przekroczenia 10% kapitału Tier I przez łączne zaangażowanie kapitałowe Banku oraz wartości niematerialne i prawne.

Miarą ekspozycji całkowitej jest suma wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier I, przy czym:

- ekspozycji nie pomniejsza się o zabezpieczenia, gwarancje, ograniczenie ryzyka kredytowego,
- nie stosuje się kompensacji kredytów i depozytów.

Wartością ekspozycji pozabilansowych jest ich wartość nominalna pomnożona przez 100% - w przypadku pozostałych ekspozycji pozabilansowych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, Bank ujawnia dane według poniższych tabel.

Tabela 26

Wskaźnik dźwigni określony w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych – formularz do celów ujawniania informacji

Dzień odniesienia	31.12.2016
Nazwa podmiotu	Bank Spółdzielczy w Tychach
Poziom stosowania	indywidualny

Tabela 27

Tabela LRsum: Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota mająca zastosowanie
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	319 801
2	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości, ale nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej	
3	(Korekta z tytułu aktywów powierniczych ujętych w bilansie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości, ale wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 13 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
4	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	
5	Korekta z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	8 328

EU-6a	(Korekta z tytułu ekspozycji wewnątrz grupy wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
EU-6b	(Korekta z tytułu ekspozycji wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
7	Inne korekty	(33)
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	328 096

Tabela 28

Tabela LRCom: Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	319 801
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	(33)
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	319 768
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych		
4	Koszt odtworzenia związany z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	
5	Kwoty narzutu w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	
EU-5a	Ekspozycja obliczona według metody wyceny pierwotnej ekspozycji	
6	Ubruttowanie zapewnionego zabezpieczenia instrumentów pochodnych, jeżeli odliczono je od aktywów bilansowych zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	
7	(Odliczenia aktywów wierzytelności w odniesieniu do zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	
8	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	
9	Skorygowana skuteczna wartość nominalna wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych	
10	(Skorygowana skuteczna wartość nominalna kompensat i odliczeń narzutów w odniesieniu do wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych)	
11	Całkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4-10)	
Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych		
12	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania), po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	

13	(Skompensowane kwoty zobowiązań gotówkowych i wierzytelności gotówkowych w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto)	
14	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	
EU-14a	Odstępstwo dotyczące transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych: Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z art. 429b ust. 4 i art. 222 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
15	Ekspozycje z tytułu transakcji zawieranych poprzez pośrednika	
EU-15a	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	
16	Całkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12-15a)	
Inne ekspozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	20 992
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	(12 664)
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	8 328
Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)		
EU-19a	(Wyłączenie ekspozycji wewnątrz grupy (na zasadzie nieskonsolidowanej) zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowych i pozabilansowych)	
EU-19b	(Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)	
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	23 823
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a i EU-19b)	328 096
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	7,26%
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych		
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	Przejściowe
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	

Tabela 29

Tabela LRSpl: Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	319 768
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0

EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w tym:	319 768
EU-4	Obligacje zabezpieczone	0
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	61 704
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których <u>nie</u> traktuje się jak państwa	8 310
EU-7	Instytucje	59 771
EU-8	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	134 993
EU-9	Ekspozycje detaliczne	7 297
EU-10	Przedsiębiorstwa	18 798
EU-11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	10 990
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	17 905

Tabela 30

Tabela LRQua: Pola na tekst o dowolnym formacie do celów ujawniania informacji jakościowych

1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	Z uwagi na zbieżność wartości przyjmowanych do wyliczania wskaźników kapitałowych oraz wskaźnika dźwigni finansowej, elementy zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej włączono w proces zarządzania ryzykiem kapitałowym (niewypłacalności). Proces ten uregulowany został w przepisach wewnętrznych Banku dotyczących adekwatności kapitałowej na poziomie Polityki oraz Instrukcji. Ryzyko nadmiernej dźwigni jest monitorowane i podlega ocenie istotności w okresach kwartalnych. Jest ono raportowane w ramach sprawozdań dotyczących adekwatności kapitałowej przekazywanych Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej. Bank nie stosuje innych wskaźników do oceny ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej niż określony w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013. Ryzyko nadmiernej dźwigni podlega corocznemu przeglądowi i weryfikacji prowadzonych w ramach oceny procesu szacowania wymogów wewnętrznych Banku.
2	Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	Wskaźnik dźwigni finansowej dla definicji przejściowej w roku 2016 utrzymywał się w przedziale od 7,72% do 7,26%, średnia z czterech kwartałów wynosi 7,51%. Spadek wskaźnika wynikał ze wzrostu sumy bilansowej Banku.

**XX. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego –
art. 452 Rozporządzenia**

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metody IRB.

**XXI. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego –
art. 453 Rozporządzenia**

Bank stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego zgodnie z wytycznymi rekomendowanymi przez zewnętrzne organy nadzorcze, w części dotyczącej stosowania metody standardowej wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego. Stosowane techniki spełniają zasadę, że ekspozycja kredytowa, w stosunku do której stosuje się ograniczenie ryzyka kredytowego, nie generuje kwoty ważonej ryzykiem wyższej niż identyczna ekspozycja, której ryzyko kredytowe nie zostało ograniczone.

Szczegółowe zasady w zakresie przyjętych technik redukcji ryzyka kredytowego jak i prowadzonej polityki zabezpieczeń w Banku regulują następujące instrukcje:

- 1) *Instrukcja prawnych form zabezpieczania wierzytelności bankowych*, wprowadzona Uchwałą Zarządu Banku Nr 16/2011 z dnia 04.03.2011 r. z późn. zm.,
- 2) *Instrukcja monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń w Banku Spółdzielczym w Tychach*, wprowadzona Uchwałą Zarządu Banku Nr 28/2015 z dnia 30.06.2015 r. z późn. zm.,
- 3) *Instrukcja zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Tychach* wprowadzona Uchwałą Zarządu Banku Nr 90/2016 z dnia 30.12.2016 r. z późn. zm.

W celu redukcji ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia rzeczowe i instrumenty finansowe, w tym w szczególności:

- 1) weksel in blanco,
- 2) poręczenie wekslowe (awal),
- 3) poręczenie według prawa cywilnego,
- 4) gwarancja,
- 5) przelew wierzytelności na zabezpieczenie (cesja),
- 6) cesja praw z umów ubezpieczenia,
- 7) przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- 8) zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych lub zbywalnych prawach majątkowych posiadanych lub przyszłych,
- 9) zastaw zwykły na prawach z papierów wartościowych,

- 10) wpłaty środków pieniężnych na rachunek Banku wraz z zobowiązaniem Banku do zwrotu wpłaconej kwoty po uzyskaniu spłaty zadłużenia wraz z odsetkami i prowizją - art. 102 Prawa bankowego (kaucja pieniężna),
- 11) blokady środków pieniężnych na rachunku bankowym,
- 12) ustanowienia hipoteki na nieruchomościach,
- 13) oświadczenie o poddaniu się egzekucji z aktu notarialnego,
- 14) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym,
- 15) ubezpieczenie kredytu,
- 16) przystąpienie do długu,
- 17) przejęcie długu,
- 18) inne formy.

Bank nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych.

Bank nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych.

Bank bada koncentrację ryzyka kredytowego w odniesieniu do rodzajów stosowanych zabezpieczeń.

Tabela 31

Zaangażowanie według rodzaju zabezpieczenia na dzień 31.12.2016 r.

Zaangażowanie według rodzaju zabezpieczenia	Zaangażowanie (w tys. zł)
cesja wierzytelności	1 634
hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	49 177
hipoteka na nieruchomości komercyjnej i pozostałej	105 549
blokada lub zastaw papierów wartościowych	0
przewłaszczenie	697
zastaw rejestrowy na rzeczy ruchomej	4 806

Tabela 32

**Wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik redukcji ryzyka kredytowego
na dzień 31.12.2016 r.**

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych (w tym obligacji)	Wartość ekspozycji przed zastosowaniem technik redukcji ryzyka kredytowego (w tys. zł)	Pomniejszenia (w tys. zł)	Wartość ekspozycji po zastosowaniu technik redukcji ryzyka kredytowego (w tys. zł)	% tworzenia rezerw	Utworzona rezerwa (w tys. zł)
normalne (kredyty detaliczne)	10 429	0	10 429	1,50%	157
pod obserwacją	4 215	3 419	796	1,50%	12
poniżej standardu	99	60	39	20%	8
wątpliwe	113	50	63	50%	31
stracone	23 015	12 372	10 643	100%	10 643

**XXII. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu
do ryzyka operacyjnego – art. 454 Rozporządzenia**

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

**XXIII. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego –
art. 455 Rozporządzenia**

Nie dotyczy. Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

XXIV. Ryzyko płynności

W systemie zarządzania ryzykiem płynności uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza – w zakresie swoich kompetencji sprawuje nadzór nad ryzykiem płynności jakie ponosi Bank oraz metodami zarządzania tym ryzykiem,
- 2) Zarząd – w zakresie swoich kompetencji, ponosi odpowiedzialność za ryzyko płynności jakie ponosi Bank oraz za efektywność metod zarządzania tym ryzykiem,
- 3) Wiceprezes Zarządu – pełni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności,
- 4) Komórka zarządzająca – realizuje zadania w zakresie bieżącego zarządzania ryzykiem płynności,
- 5) Komórka monitorująca – realizuje zadania w zakresie funkcji kontroli ryzyka płynności,
- 6) pozostałe komórki i jednostki organizacyjne.

Podział realizowanych w Banku zadań w zakresie zarządzania ryzykiem płynności zapewniał rozdzielenie operacyjnego zarządzania ryzykiem od monitorowania i kontroli ryzyka.

Podstawowymi źródłami finansowania aktywów Banku są depozyty sektora niefinansowego (głównie gospodarstw domowych oraz podmiotów gospodarczych), fundusze własne i w mniejszym stopniu depozyty sektora budżetowego. Bank dąży do stałego rozwoju posiadanej bazy depozytowej, w tym w szczególności stabilnych depozytów umożliwiających finansowanie wzrostu aktywów.

Wśród źródeł finansowania znajdują się także zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych oraz zobowiązania podporządkowane. Zobowiązania te wynikają z wyemitowanych obligacji własnych Banku na łączną kwotę 3 600 tys. zł (data wykupu obligacji serii B: 15.12.2016 r., obligacji serii C: 27.03.2017 r.) oraz otrzymanej pożyczki podporządkowanej z Banku Zrzeszającego w wysokości 6 000 tys. zł. Wyemitowane obligacje notowane były na Giełdzie Papierów Wartościowych, na publicznym rynku obligacji Catalyst.

Bank w ramach zabezpieczenia płynności korzystał z następujących czynności wykonywanych przez Bank Polskiej Spółdzielczości S. A., pełniącego funkcję Banku Zrzeszającego na podstawie zawartej umowy zrzeszenia w zakresie:

- 1) prowadzenia i obsługi rachunku bieżącego nostro,
- 2) prowadzenia rachunku rezerwy obowiązkowej,
- 3) przeprowadzania rozliczeń międzybankowych krajowych i zagranicznych,
- 4) lokowania nadwyżek środków pieniężnych w Banku Zrzeszającym na zasadach rynku międzybankowego,
- 5) zakupu bonów pieniężnych / skarbowych i skarbowych papierów wartościowych,
- 6) zakupu instrumentów finansowych,
- 7) zarządzania gotówką (dokonywanie zasileń i odprowadzeń),
- 8) korzystania z lokat, kredytów i pożyczek, pożyczki podporządkowanej.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem płynności Bank prowadzi monitoring i pomiar płynności finansowej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami, w tym m.in. poprzez:

- codzienną analizę wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego Banku w Banku Zrzeszającym, umożliwiającą efektywne wykorzystanie dostępnych środków (z uwzględnieniem obowiązku utrzymania rezerwy obowiązkowej na wymaganym poziomie),
- kontrolę przestrzegania limitów stanów gotówki w kasach Banku w ramach potrzeb, dokonując zasileń, bądź odprowadzeń nadmiaru gotówki,
- codzienne monitorowanie poziomu aktywów płynnych i łatwo zbywalnych papierów wartościowych oraz stopnia wykorzystania obowiązujących w tym zakresie limitów,

- wyznaczanie osadu we wkładach deponowanych przez klientów,
- analizę stopnia zrywalności depozytów terminowych i wcześniejszych spłat kredytów,
- analizę luki płynności, z uwzględnieniem wskaźników płynności w wybranych terminach zapadalności / wymagalności,
- codzienne wyznaczanie i monitorowanie nadzorczych norm płynności.

Podstawową metodą pomiaru ryzyka jest system wewnętrznych limitów ostrożnościowych oraz nadzorcze wskaźniki płynności:

- wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR), wynikający z Rozporządzenia CRR oraz Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku,
- normy płynności, tj. wskaźniki M1, M2, M3, M4, wynikające z uchwały nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności.

Tabela 33

Kształtowanie się wskaźnika LCR w 2016 roku

Rodzaj miary	31.03.2016	30.06.2016	30.09.2016	31.12.2016
LCR limit nadzorczy: min. 70%, limit wewnętrzny: min. 110%	389%	780%	384%	724%

Tabela 34

Kształtowanie się nadzorczych miar płynności na dzień 31.12.2016 r.

Rodzaj miary	Limit nadzorczy	Limit wewnętrzny	31.12.2016
M1	0 zł	+5 000 tys. zł	+68 915 tys. zł
M2	1,0	1,05	4,49
M3	1,0	1,20	2,15
M4	1,0	1,05	1,47

Bank do oceny poziomu narażenia na ryzyko płynności wykorzystuje limity luki niedopasowania, które określają pożądaną wielkość wskaźnika płynności skumulowanej w poszczególnych przedziałach czasowych. Na dzień 31 grudnia 2016 roku limity luki nie zostały przekroczone.

Tabela 35

Kształtowanie się luki płynności na dzień 31.12.2016 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	1D–1M	1M–3M	3M–6M	6M–12M
Aktywa bilansowe	92 177	5 469	7 588	29 897
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	0	0	0	6 191
Pasywa bilansowe	15 558	4 080	695	48 330
Zobowiązania pozabilansowe udzielone	6 637	13 372	984	0
Luka	69 983	-11 982	5 908	-12 242
Luka skumulowana	69 983	58 001	63 909	51 667
Wskaźnik płynności skumulowany	4,15	2,46	2,55	1,58

Proces pomiaru ryzyka obejmuje także analizę poniższych wskaźników płynności:

1) Wskaźniki zabezpieczenia płynności:

- Aktywa płynne / Aktywa netto,
- Aktywa płynne / Depozyty niestabilne,
- Kredyty netto / Aktywa netto,
- Zobowiązania pozabilansowe / Aktywa netto,
- Kredyty w sytuacji nieregularnej / Aktywa netto,
- Prognozowana wielkość kredytów z LTV pow. 0,8 / obligo kredytów zabezpieczonych hipotecznie,

2) Wskaźniki płynności długoterminowej:

- Kredyty długoterminowe / Depozyty stabilne,
- Aktywa z terminem zapadalności powyżej 1 roku / Aktywa netto,
- Aktywa z terminem zapadalności powyżej 1 roku / Fundusze własne i środki obce stabilne,

3) Wskaźniki stabilności bazy depozytowej Banku:

- Depozyty stabilne / Aktywa netto,
- Depozyty stabilne / Baza depozytowa,
- Procentowy udział największych deponentów w bazie depozytowej.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania płynnością zapewnia codzienny monitoring ekspozycji na ryzyko płynności. Dienne raporty obrazujące bieżącą sytuację płynnościową Banku, przekazywane są członkom Zarządu i zainteresowanym, merytorycznym komórkom Banku. Nie rzadziej niż raz w miesiącu, informacje, raporty i wnioski dotyczące ryzyka płynności, są przedmiotem obrad Zarządu Banku, a co kwartał prezentowane są Radzie Nadzorczej Banku.

Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń, a także informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe

Bank zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe posiada system zarządzania, składający się z systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej, a także odpowiednią politykę wynagrodzeń wspierającą kulturę ryzyka (zarządzania ryzykiem).

1. Informacja o systemie zarządzania ryzykiem, strategii i celach zarządzania ryzykiem

W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, komórki organizacyjne oraz pracownicy. W procesie zarządzania ryzykiem strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

System zarządzania ryzykiem realizowany jest na podstawie *Strategii zarządzania ryzykiem* przyjętej w Banku, obejmującej cele i organizację zarządzania ryzykiem, a także apetyt na ryzyko.

1.1. Podstawowe założenia zarządzania ryzykiem

1. Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.
2. W celu przeprowadzania procesów wymienionych w ust. 1 realizowane są zadania, związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.
3. Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy: dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki, monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.
4. Bank zarządza rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami zarządzania tymi rodzajami ryzyka.

5. Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składa się:
 - 1) procedura opisująca zasady zarządzania ryzykiem;
 - 2) identyfikacja, pomiar i monitorowanie;
 - 3) system limitów ograniczających ryzyko;
 - 4) system informacji zarządczej;
 - 5) odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.
6. Do rodzajów ryzyka uznanych przez Bank za istotne, o których mowa w ust. 4, zaliczane są:
 - 1) ryzyko kredytowe, zawierające w sobie ryzyko koncentracji zaangażowań oraz ryzyko pojedynczej transakcji (kontrahenta),
 - 2) ryzyko rynkowe, w tym: ryzyko walutowe oraz ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym,
 - 3) ryzyko operacyjne, zawierające w sobie ryzyko systemów informatycznych, ryzyko braku zgodności, ryzyko prawne oraz ryzyko modeli,
 - 4) ryzyko płynności i finansowania,
 - 5) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności),
 - 6) ryzyko wyniku finansowego.

Procedury zarządzania ryzykiem podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych pod względem dostosowania ich do aktualnych przepisów prawa przy uwzględnieniu zmian w skali działalności Banku oraz zmian organizacyjnych. Wnioski z przeglądu prezentowane są Zarządowi Banku oraz przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Banku, celem ewentualnego uaktualnienia zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

1.1.1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy wobec Banku. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego, zrównoważonego i zdywersyfikowanego pod względem jakości, wartości i koncentracji portfela kredytowego, równocześnie cechującego się dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. W celu osiągania długofalowych zamierzeń w zakresie ryzyka kredytowego, w Banku badaniu poddaje się m.in. czynniki ryzyka zmian makroekonomicznych oraz ryzyka rezydualnego.

W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza:

- ryzykiem kredytowym,
- ryzykiem koncentracji zaangażowań,
- ryzykiem kredytowym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
- ryzykiem rezydualnym.

W obszarze działań zabezpieczających ryzyko portfela, Bank dokonuje dywersyfikacji kredytów pozyskując głównie do współpracy klientów o dobrej sytuacji ekonomicznej i sprawdzonej reputacji. W Banku na bieżąco poddaje się weryfikacji i analizie poziom wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań, a także dokonuje oceny jakości portfela kredytowego oraz wskaźnika pokrycia rezerwami kredytów zagrożonych.

W Banku funkcjonują regulacje wewnętrzne obejmujące zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, które podlegają okresowej weryfikacji.

1.1.2. Ryzyko rynkowe

Strategia zarządzania ryzykiem rynkowym obejmuje zarządzanie następującymi jego kategoriami:

- 1) ryzykiem stopy procentowej,
- 2) ryzykiem walutowym.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku jest ograniczanie negatywnego wpływu zmian parametrów rynkowych na wyniki finansowe Banku i jego kapitał, przy równoczesnym utrzymaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty dla klientów.

1.1.2.1. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

Przez ryzyko stopy procentowej rozumie się możliwy negatywny wpływ zmian stóp procentowych na wyniki finansowe oraz w konsekwencji na kształtowanie się poziomu funduszy własnych Banku.

W Banku występują cztery podstawowe rodzaje ryzyka stopy procentowej:

- ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania,
- ryzyko bazowe,
- ryzyko krzywej dochodowości,
- ryzyko opcji klienta.

Bank identyfikuje podstawowe zagrożenia związane z ryzykiem stopy procentowej, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp

procentowych, a przez to na zmiany przychodów i kosztów. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmuje następujące kierunki działań:

- zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczania ryzyka bazowego, ryzyka przeszacowania, ryzyka opcji klienta oraz ryzyka krzywej dochodowości,
- podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż,
- codzienną realizację polityki stóp procentowych w procesie sprzedaży produktów bankowych.

Bank do pomiaru stopnia narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej,
- metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej Banku.

1.1.2.2. Ryzyko walutowe

Bank definiuje ryzyko walutowe jako ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w poszczególnych walutach.

Zarządzanie ryzykiem walutowym obejmuje następujące kierunki działań:

- 1) kształtowanie pozycji walutowej w ramach wewnętrznego limitu otwartej pozycji walutowej całkowitej nie przekraczającej 1,5% wartości funduszy własnych oraz wewnętrznych limitów dla każdej z walut osobno, dostosowując operacyjnie zajmowaną pozycję w danej walucie obcej do kształtowania się kursu złotego,
- 2) założenia polityki w zakresie ryzyka walutowego dotyczące wyniku finansowego nie będą w żaden sposób ograniczać rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku,
- 3) dostosowywanie skali realizowanych przez Bank operacji dewizowych do zmian występujących na rynku pieniężno-walutowym i związanych z tym potrzeb klientów.

Strategią Banku jest prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, polegającej na takim kształtowaniu całkowitej pozycji walutowej, której wartość nie przekroczy 2% funduszy własnych Banku tj. nie spowoduje powstania wymogu kapitałowego określonego w Rozporządzeniu PE i Rady (UE) nr 575/2013.

1.1.3. Ryzyko operacyjne

Przez ryzyko operacyjne rozumie się ryzyko poniesienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych.

W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi ryzyko prawne, a także ryzyko bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, natomiast wyłącza się z niego ryzyko reputacji i strategiczne.

Celem nadrzędnym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowalnym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie.

Cele szczegółowe to:

- 1) zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego Bank na wszystkich szczeblach zarządzania,
- 2) minimalizowanie strat z tytułu ryzyka operacyjnego, w tym nieprzekraczanie tolerancji na ryzyko ustalonej w Strategii w postaci odpowiednich limitów dotyczących strat operacyjnych,
- 3) wdrożenie i systematyczna weryfikacji procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wyniki Banku,
- 4) zapobieganie powstawania zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości działania Banku,
- 5) zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka.

W zakresie części ryzyka operacyjnego obejmującego ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności zarządzanie ukierunkowane jest na stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, a także właściwą ochronę interesów Banku poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, kontrolę ich przestrzegania, wsparcie informatyczne, szkolenia, a także korzystanie z zewnętrznego wsparcia prawnego.

W zakresie części ryzyka operacyjnego będącego ryzykiem systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa celem jest:

- 1) systematyczne dostosowywanie systemu do wymogów prawa,
- 2) wprowadzanie nowych produktów oraz nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykiem,
- 3) wprowadzanie programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych,
- 4) budowa świadomości ryzyka wśród pracowników poprzez niezbędne szkolenia

i działania zarządcze.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku przebiega w następujących etapach:

- identyfikacja ryzyka,
- pomiar ryzyka,
- ocena / szacowanie ryzyka,
- monitorowanie,
- raportowanie,
- stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko.

Bank stosuje następujące metody ograniczania ryzyka operacyjnego (oraz łagodzenia skutków zrealizowania tego ryzyka):

- modyfikowanie procesów w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego,
- przenoszenie odpowiedzialności (outsourcing),
- zabezpieczenia fizyczne,
- zabezpieczenia finansowe (ubezpieczenia).

Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą podstawowego wskaźnika BIA (Basic Indicator Approach).

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku wspierany jest systemem informatycznym OperNet firmy SoftNet.

1.1.4. Ryzyko płynności i finansowania

Ryzyko płynności definiowane jest jako zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.

Ryzyko finansowania, część ryzyka płynności, będąca zagrożeniem niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez Bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.

Celem procesu zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie możliwości realizowania zobowiązań Banku na bazie bieżącej, zdolności do utrzymania płynności w krótkim, średnim i długim okresie zarówno w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych – tak na poziomie Banku, jak i rynku – ograniczających dostęp do zabezpieczonych i niezabezpieczonych źródeł finansowania.

Zarządzając ryzykiem płynności Bank utrzymuje odpowiednią nadwyżkę płynności, złożoną z łatwo zbywalnych aktywów, w celu zabezpieczenia możliwości przetrwania sytuacji kryzysowych związanych z ryzykiem płynności.

Bank identyfikuje ryzyko płynności ustalając swoje potrzeby płynnościowe, konfrontując je następnie z dostępnymi źródłami płynności (finansowania), a następnie dokonując analizy przyszłych przepływów środków pieniężnych w odpowiednio zdefiniowanych przedziałach czasowych.

Określanie potrzeb i źródeł płynności ma charakter:

- 1) bieżący – dokonywany w zakresie zarządzania płynnością śróddzienną,
- 2) krótko, średnio i długoterminowy – w zakresie zarządzania finansowego Bankiem, w tym planowania finansowego, zarządzania aktywami i pasywami, nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności.

Identyfikacja, pomiar i ocena pozycji w zakresie ryzyka płynności obejmuje:

- 1) prognozy przyszłych przepływów środków pieniężnych z tytułu aktywów i pasywów,
- 2) analizę wpływu źródeł ryzyka nieoczekiwanego zapotrzebowania na płynność i wystąpienia zdarzeń progowych związanych z pozycjami pozabilansowymi,
- 3) wszystkie waluty, w których prowadzona jest działalność.

Bank przeprowadza testy warunków skrajnych służące identyfikacji i określeniu ilościowemu ekspozycji Banku na możliwe przyszłe napięcia płynnościowe, analizując możliwy wpływ tych napięć na jego przepływy pieniężne, pozycję płynnościową, rentowność i wypłacalność, a także na możliwości pomocowe Banku Zrzeszającego.

Bank posiada plan awaryjny płynności, który precyzyjnie określa strategię i tryb postępowania w przypadku niedoborów płynności w sytuacjach awaryjnych opisanych scenariuszami warunków skrajnych, a także pozwala na uzyskanie zdolności do kompensacji niedoborów w dłuższym horyzoncie czasu.

Podstawową metodą pomiaru ryzyka jest system wewnętrznych limitów ostrożnościowych oraz nadzorcze normy płynności, tj. wskaźniki M1, M2, M3, M4, wynikające z uchwały nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, a także miara LCR wynikająca z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku.

1.1.5. Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności)

Przez ryzyko kapitałowe (niewypłacalności) rozumie się ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez Bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie Banku.

Zasadniczym celem kapitałowym Banku jest utrzymywanie kapitałów na poziomie zgodnym z wymogami przepisów prawa, a także zabezpieczającym zidentyfikowane ryzyka istotne, występujące w działalności Banku.

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku. Dążąc do tego celu w procesie ICAAP realizowane są następujące działania:

- 1) identyfikacja rodzajów ryzyka występujących w Banku,
- 2) wyodrębnienie istotnych rodzajów ryzyka,
- 3) pomiar i alokacja kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka,
- 4) agregacja kapitału wewnętrznego,
- 5) monitorowanie i raportowanie kapitałowe,
- 6) zarządzanie adekwatnością kapitałową.

Bank tworzy minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka Filaru I, tj. zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz poddaje analizie inne istotne rodzaje ryzyka, na które tworzy dodatkowe wymogi kapitałowe w ramach Filaru II.

Głównymi miernikami adekwatności kapitałowej są współczynniki kapitałowe:

- współczynnik kapitału Tier I,
- łączny współczynnik kapitałowy (TCR),
- relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego.

Bank podejmuje ryzyko na poziomie zapewniającym utrzymanie współczynnika kapitału Tier I na poziomie nie niższym niż 10,25%, łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) na poziomie nie niższym niż 13,25%.

1.1.6. Ryzyko wyniku finansowego

Bank definiuje ryzyko wyniku finansowego jako ryzyko realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju, głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału.

Podstawowym celem w zakresie zarządzania ryzykiem wyniku finansowego jest utrzymanie odpowiedniego poziomu wyniku finansowego, oznaczającego uzyskiwanie wyników finansowych w wysokości zapewniającej możliwość prowadzenia bieżącej działalności i odpowiedniego rozwoju Banku, w tym zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału.

Działania podejmowane przez Bank w celu osiągnięcia założonych celów zarządzania ryzykiem wyniku finansowego i ograniczania negatywnego wpływu ryzyka obejmują:

- 1) wdrożenie odpowiedniego systemu planowania strategicznego oraz finansowego, a także pomiaru i nadzorowania postępów realizacji planów (kontroli strategicznej, monitoringu wyniku finansowego),
- 2) powiązanie planów finansowych i operacyjnych z planami strategicznymi i nadzór Zarządu nad spójnością planów finansowych i operacyjnych z planami strategicznymi,
- 3) odpowiedni nadzór Zarządu nad efektywnością działania Banku, w tym poszczególnych placówek, a także poziomem ponoszonych kosztów,
- 4) wdrożenie i nadzór nad stosowaniem odpowiednich zasad rachunkowości (Polityki rachunkowości),
- 5) wdrożenie i nadzór nad poprawnym działaniem systemu pomiaru ryzyka i sprawozdawczości zarządczej w zakresie ryzyka wyniku finansowego,
- 6) odpowiednie szkolenia dla kadry Banku uczestniczącej w zarządzaniu ryzykiem wyniku finansowego,
- 7) odpowiednia alokacja funduszy własnych zapewniająca zabezpieczenie strat z tytułu ryzyka wyniku finansowego,
- 8) objęcie kontrolą wewnętrzną system zarządzania ryzykiem wyniku finansowego.

1.2. Proces zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- 1) Rada Nadzorcza;
- 2) Zarząd;
- 3) Komitet Kredytowy;
- 4) Dział Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka;
- 5) Stanowisko ds. zgodności;
- 6) Komórka Audytu Wewnętrznego;
- 7) pozostałe komórki i jednostki Banku.

Rada Nadzorcza:

1. Sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.
2. Zatwierdza strategię działania Banku, zasady stabilnego i ostrożnego działania Banku, a także apetyt / tolerancję na ryzyko.
3. Sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku.

4. Przyjmuje odpowiednie informacje sprawozdawcze i wyniki kontroli wewnętrznej, na ich podstawie podejmuje decyzje o potrzebie podjęcia działań w reakcji na stwierdzone nadmierne narażenie na ryzyko, w tym o dokonaniu rewizji Strategii.
5. Nadzorując ryzyko operacyjne szczególną uwagę poświęca zagadnieniom bezpieczeństwa informacji i systemów informatycznych, w tym:
 - 1) zarządzaniu bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania,
 - 2) procesu tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - 3) zarządzaniu elektronicznymi kanałami dostępu,
 - 4) współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,
 - 5) zapewnieniu adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - 6) zarządzaniu jakością danych o kluczowym znaczeniu.

Zarząd:

1. Odpowiada za opracowanie i wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem, w tym strategii zarządzania ryzykiem, a także za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem.
2. Zapewnia, że system zarządzania ryzykiem jest skuteczny – to znaczy, że proces zarządzania tym ryzykiem jest realizowany w sposób poprawny na każdym etapie, tj.: identyfikacji, oceny, kontroli i zapobiegania, monitorowania i raportowania, a jeśli to konieczne – Zarząd podejmuje działania celem weryfikacji, wprowadzania niezbędnych korekt i udoskonaleń tego systemu, w tym regulacji wewnętrznych dotyczących tego systemu.
3. W ramach posiadanych kompetencji, podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem, a także organizacji i działania środowiska wewnętrznego związanego z zarządzaniem ryzykiem. W tym zakresie Zarząd zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania ryzykiem.
4. Dokonuje regularnych przeglądów strategii i polityk zarządzania ryzykiem i systemu zarządzania ryzykiem, w tym zasad zarządzania tym ryzykiem.
5. Okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat profilu ryzyka (struktury i wielkości ryzyka), na które narażony jest Bank.

6. Odpowiada za bezpieczeństwo informacji i systemów informatycznych, w związku z tym szczególną uwagę poświęca zagadnieniom:

- 1) zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania,
- 2) tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- 3) zarządzania elektronicznymi kanałami dostępu,
- 4) współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,
- 5) zapewnienia adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- 6) zarządzania jakością danych o kluczowym znaczeniu.

Komitety Kredytowy:

Uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank.

Dział Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka:

1. Zapewnia identyfikację wszystkich najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank, oraz prawidłowe zarządzanie nimi przez stosowne jednostki Banku.
2. Dział jest odpowiedzialny za niezależną identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie ryzyka oraz raportowanie o ryzyku powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank (za wyjątkiem ryzyka braku zgodności).
3. Dział stosuje i monitoruje mechanizmy kontrolne ustanawiane w ramach kontroli ryzyka, w tym odpowiada za opracowanie regulacji wewnętrznych w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, a także kontroluje przestrzeganie przyjętych w Banku limitów oraz przyjętego apetytu na ryzyko.
4. Dział może wnioskować o usprawnienie systemu zarządzania ryzykiem oraz przedstawia propozycje zaradzenia naruszeniom polityk, procedur i limitów w zakresie ryzyka.

Stanowisko ds. zgodności:

1. Zapewnia przestrzeganie polityki zgodności.
2. Odpowiada za identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

3. Identyfikuje ryzyko braku zgodności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych, standardów rynkowych, a także poprzez przeprowadzanie wewnętrznych postępowań wyjaśniających.
4. Monitoruje poziom ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka, w szczególności poprzez przeprowadzanie testów zgodności.
5. Raportuje Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej na temat ryzyka braku zgodności w Banku.

Komórka Audytu Wewnętrznego:

1. Do zadań audytu wewnętrznego należy kontrola i ocena sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem obowiązujących w Banku.
2. Audyt wewnętrzny dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym ocenia zgodność działań wszystkich jednostek i komórek (w tym Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka, Stanowiska ds. zgodności) z polityką Banku oraz innymi regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa.

Pozostałe komórki i jednostki Banku:

Zobowiązane są do przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń

1.3. Limity ograniczające ryzyko

1. W Banku obowiązują wewnętrzne limity dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka, które Bank uznaje za istotne i mierzalne.
2. Ustalanie, przestrzeganie i monitoring wewnętrznych limitów ma na celu ograniczanie ekspozycji na ryzyko, a także wykrywanie przypadków niepożądanego wzrostu ryzyka.
3. Szczegółowe zasady ustalania i aktualizacji wewnętrznych limitów oraz ich wysokość akceptuje Zarząd.
4. Wysokość limitów dostosowana jest do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku (apetytu/tolerancji na ryzyko).
5. Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej.
6. Zarząd w wewnętrznych regulacjach określa sytuacje i warunki, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych.
7. Zarząd określa sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów, w tym działania mające na celu wyjaśnienie przyczyn przekroczenia innego niż to, o którym

mowa w ust. 6, wyeliminowanie tego przekroczenia, oraz środki mające na celu zapobieganie takim sytuacjom w przyszłości.

8. Zarząd wyznacza komórki odpowiedzialne za realizację działań wymienionych w ust. 7.
9. Monitorowanie przestrzegania obowiązujących w Banku norm nadzorczych oraz limitów wewnętrznych przeprowadza Dział Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka.
10. Raporty zawierające informację o stopniu wykorzystania limitów przedkładane są okresowo Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej.

1.4. Informacja zarządcza dotycząca zarządzania ryzykiem

1. Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.
2. System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:
 - 1) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku,
 - 2) profilu ryzyka,
 - 3) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych,
 - 4) wyników testów warunków skrajnych,
 - 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.
4. Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych dostosowana jest do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.
5. Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.
6. Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej reguluje w Banku odrębna procedura. Ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego określony został w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja. Szczegółowy wykaz sprawozdań zarządczych określa odrębna regulacja.

2. Informacja o systemie kontroli wewnętrznej

2.1. Cele i organizacja systemu kontroli wewnętrznej

1. System kontroli wewnętrznej ma zapewnić osiągnięcie celów kontroli wewnętrznej w postaci:
 - 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
 - 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

2. Działania podejmowane w ramach mechanizmów kontrolnych obejmują:
 - 1) monitorowanie i ocenę zgodności działania z politykami, procedurami wewnętrznymi, obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami ostrożnościowymi, ocenę prawidłowości realizacji celów określonych przez kierownictwo w strategii Banku oraz planie finansowym, innych planach, w tym ocena właściwego wykorzystania zasobów Banku,
 - 2) ciągłą kontrolę poprawności realizacji wszelkich procesów, czynności mającą na celu ujawnianie wszelkich braków i nieprawidłowości, przyczyniając się do zapewnienia ich zgodności z procedurami i przyjętymi mechanizmami kontroli,
 - 3) identyfikację i ocenę poziomu ryzyka występującego w prowadzonej działalności, w tym związanego z każdą operacją produktem, usługą oraz wynikającego ze struktury organizacyjnej,
 - 4) weryfikację wiarygodności, rzetelności i kompletności informacji finansowych i zarządczych,
 - 5) doskonalenie metod zarządzania, ze szczególnym uwzględnieniem budowania odpowiedniej struktury organizacyjnej, w tym rozdzielanie sprzecznych ze sobą funkcji i obowiązków, oraz zapobieganie powiązaniom o charakterze personalnym pomiędzy pracownikami pozostającymi w relacjach bezpośredniej podległości, budowę właściwego systemu komunikacji wewnętrznej,
 - 6) gromadzenie informacji o przepisach prawa, zasadach, regulacjach i normach, które Bank musi przestrzegać, wraz z szacunkową oceną możliwego wpływu istotnych zmian w tym zakresie na działalność Banku.
3. W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia:
 - 1) funkcję kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, która obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji;
 - 2) Stanowisko do spraw zgodności mające za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie;
 - 3) niezależną Komórkę Audytu Wewnętrznego mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, z wyłączeniem Komórki Audytu Wewnętrznego.

2.2. Kontrola funkcjonalna

1. Kontrola funkcjonalna obejmuje, wykonywane w sposób ciągły lub okresowy przez pracowników każdego poziomu organizacyjnego Banku czynności mające na celu badanie:
 - 1) prawidłowości przeprowadzanych operacji, transakcji i innych czynności wykonywanych w Banku w stosunku do obowiązujących przepisów prawa i uregulowań wewnętrznych,
 - 2) przestrzegania limitów,
 - 3) fizycznych zabezpieczeń dostępu,
 - 4) uprawnomocnienia i autoryzacji,
 - 5) rozdzielenia sprzecznych ze sobą funkcji i obowiązków.
2. Kontrola funkcjonalna ma podstawowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa Banku, uzyskiwania wymaganej jakości i poprawności wykonywanych czynności, zapobieganiu i eliminacji nieprawidłowości oraz minimalizowania ryzyka.
3. Obowiązek sprawowania kontroli funkcjonalnej wynika z:
 - 1) regulaminu organizacyjnego,
 - 2) uregulowań wewnętrznych,
 - 3) podziału obowiązków i odpowiedzialności.
4. Za zorganizowanie i prawidłowe wykonywanie kontroli wewnętrznej funkcjonalnej odpowiedzialne są osoby na stanowiskach kierowniczych.
5. Kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych Banku obowiązani są systematycznie oceniać stan i nasilenie stwierdzonych nieprawidłowości oraz podejmować stosowne środki zapobiegawcze, organizacyjne bądź dyscyplinarne.
6. Zakres kontroli funkcjonalnej obejmuje wszystkie obszary działalności Banku, każdą jednostkę/komórkę organizacyjną, każdy poziom zarządzania oraz każdego pracownika Banku, sprowadzając się do analizy przebiegu i rezultatów pracy poszczególnych pracowników i zespołów.
7. Do podstawowych zadań kontroli funkcjonalnej należy m.in.:
 - 1) informowanie o zidentyfikowanych nieprawidłowościach lub innych zdarzeniach istotnych z punktu widzenia ponoszonych strat finansowych lub pogorszenia wizerunku Banku,
 - 2) weryfikowanie prawidłowości przebiegu procesów realizowanych przez Bank,
 - 3) weryfikowanie zgodności uregulowań wewnętrznych z obowiązującymi przepisami prawa,
 - 4) sprawdzenie przestrzegania uregulowań wewnętrznych, w tym wynikających z limitów, fizycznych zabezpieczeń dostępu, zakresów, upoważnień, itp.,
 - 5) sprawdzenie ewidencji i sprawozdawczości finansowej,

- 6) analizowanie, czy czynności bankowe są wykonywane przez pracowników posiadających stosowne kompetencje i kwalifikacje zawodowe.
8. Kontrola funkcjonalna prowadzona jest w formie:
 - 1) kontrola wstępna – sprawowana przez każdego pracownika w zakresie jakości i poprawności wykonywanych przez niego czynności; obejmuje ona przede wszystkim sprawdzenie, akceptację i rozliczenie kosztów i wydatków, badanie prawidłowości realizacji umów, zamówień, planów, podejmowanych działań oraz wszelkich innych dokumentów powodujących powstanie zobowiązań,
 - 2) kontrola bieżąca – realizowana w trybie bezpośredniego nadzoru przełożonych w stosunku do podległych im pracowników, obejmująca badanie czynności w toku ich wykonywania w celu stwierdzenia czy przebiegają one zgodnie z ustalonymi procedurami i dyspozycjami,
 - 3) kontrola okresowa (następna) – dokonywana na podstawie planu kontroli, obejmująca czynności kontrolne podjęte po zrealizowanych operacjach. Kontrolę funkcjonalną okresową sprawują pracownicy zobowiązani do nadzoru i kontroli prawidłowości wykonywania zadań z tytułu pełnionej funkcji kierowniczej oraz osoby imiennie wyznaczone do przeprowadzenia kontroli,
 - 4) kontrola doraźna – wynikająca z zaistniałej potrzeby przeprowadzenia czynności kontrolnych; dokonywana na zlecenie.
9. Niezależnej oceny wszystkich działań realizowanych w ramach kontroli funkcjonalnej w Banku dokonuje Komórka Audytu Wewnętrznego.

2.3. Audyt wewnętrzny

1. Audyt wewnętrzny wykonywany jest przez Komórkę Audytu Wewnętrznego.
2. Zadaniem audytu wewnętrznego jest niezależne i obiektywne badanie, ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz opiniowanie systemu zarządzania Bankiem, w szczególności regularne badanie adekwatności, skuteczności i efektywności systemu kontroli wewnętrznej, funkcji zapewnienia zgodności i systemu zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku oraz dostarczenie informacji w tym zakresie Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej.
3. Do obowiązków Komórki Audytu Wewnętrznego należy:
 - 1) opracowanie regulaminu funkcjonowania Komórki Audytu Wewnętrznego określającego cel, zakres i szczegółowe zasady działania oraz strukturę organizacyjną Komórki Audytu Wewnętrznego,
 - 2) przeprowadzanie badań audytowych (kontroli) na podstawie regulaminu funkcjonowania Komórki Audytu Wewnętrznego oraz pisemnych procedur i metodyk badania (kontroli),

- 3) przeprowadzanie badań audytowych obejmujących całą działalność Banku, a w szczególności badanie adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej (z wyłączeniem Komórki Audytu Wewnętrznego),
 - 4) przeprowadzanie badań audytowych (kontroli), zgodnie z zakresem i częstotliwością określonymi w planach audytu, i dostosowanymi do zidentyfikowanych obszarów ryzyka i poziomu jego istotności,
 - 5) odpowiednie dokumentowanie badania audytowego,
 - 6) sprawdzanie efektywności realizacji zaleceń wydanych w ramach badań audytowych (kontroli),
 - 7) okresowe raportowanie do Zarządu, Rady Nadzorczej w szczególności w zakresie realizacji planów audytu oraz wyników przeprowadzonych badań audytowych (kontroli).
4. W ramach dokonywania audytu wewnętrznego, Komórka Audytu Wewnętrznego sprawdza działalność Banku jako całości, reagując na potrzeby zgłaszane przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku z częstotliwością zależną od zidentyfikowanych obszarów ryzyka i poziomu istotności ryzyka.
5. Audyt wewnętrzny dostarcza Zarządowi i Radzie Nadzorczej informacji dotyczących:
- 1) przestrzegania obowiązujących w Banku instrukcji, procedur i przepisów wewnętrznych wraz z oceną ich wpływu na funkcjonowanie Banku i generowaną sprawozdawczość w celu wskazania konieczności dokonania zmian lub opracowania nowych instrukcji, procedur i limitów ostrożnościowych itp.,
 - 2) systemu informowania kierownictwa, który powinien gwarantować otrzymywanie kompletnych, wiarygodnych i terminowych informacji, które mogą stanowić podstawę do podejmowania właściwych decyzji,
 - 3) skuteczności ujawniania błędów, uchybień lub innych nieprawidłowości przez pracowników sprawujących kontrolę funkcjonalną oraz podejmowanie skutecznych działań naprawczych i korygujących,
 - 4) przestrzegania obowiązujących przepisów prawnych, w tym regulacji ostrożnościowych i innych norm zewnętrznych,
 - 5) efektywności i stopnia osiągnięcia celów i realizacji polityki Banku oraz założeń strategii,
 - 6) kompletności i prawidłowości procedur księgowych,
 - 7) dokładności i niezawodności systemu księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego, poprzez dokonywanie oceny dostosowania instrukcji, procedur i limitów do aktualnych potrzeb Banku,

- 8) adekwatności, funkcjonalności i bezpieczeństwa systemu informatycznego oraz kompletności i adekwatności procedur w tym zakresie,
 - 9) efektywności wykorzystania dostępnych środków (w tym funduszy) i zasobów we wszystkich obszarach działalności Banku,
 - 10) oceny struktury organizacyjnej Banku, podziału odpowiedzialności i koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi i stanowiskami pracy, a także systemu tworzenia i obiegu dokumentów i informacji,
 - 11) bieżącego analizowania i oceny funkcjonowania systemów wewnętrznych Banku pod kątem poprawy efektywności działania całego Banku,
 - 12) zlecenia wykonywania niektórych czynności zewnętrznym firmom.
6. Audyt wewnętrzny dostarcza Zarządowi i Radzie Nadzorczej niezależne i obiektywne informacje dotyczące stopnia osiągania celów systemu kontroli wewnętrznej.
 7. Kierownik Komórki Audytu Wewnętrznego bezpośrednio podlega Prezesowi Zarządu.
 8. Audyt wewnętrzny sprawowany jest w Banku w formie:
 - 1) kontroli planowej – przeprowadzanej w jednostkach / komórkach organizacyjnych wg zatwierdzonych planów audytu,
 - 2) kontroli doraźnej – przeprowadzanej na polecenie Prezesa Zarządu Banku.
 9. Dokumentację kontroli stanowią:
 - 1) raporty z okresowych kontroli funkcjonalnych,
 - 2) notatki z kontroli realizacji zaleceń wydanych w wyniku kontroli funkcjonalnych,
 - 3) raporty z dokonanych kontroli w ramach audytu wewnętrznego,
 - 4) zalecenia wydane w wyniku kontroli dokonywanych w ramach audytu wewnętrznego,
 - 5) rejestry przeprowadzonych okresowych kontroli funkcjonalnych,
 - 6) rejestry przeprowadzonych kontroli w ramach audytu wewnętrznego,
 - 7) rejestry wydanych zaleceń w wyniku przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych,
 - 8) rejestry wydanych zaleceń w wyniku przeprowadzonych kontroli w ramach audytu wewnętrznego,
 - 9) półroczne sprawozdania z działalności kontroli przedkładane Zarządowi Banku, Radzie Nadzorczej,
 - 10) dokumentacja robocza audytu,
 - 11) materiały z kontroli zewnętrznych (odrębnie w Banku prowadzona jest książka/rejestr kontroli zewnętrznych).

2.4. Obowiązki i odpowiedzialność organów Banku w zakresie systemu kontroli wewnętrznej

1. Do obowiązków Rady Nadzorczej należy nadzór i coroczna ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza:
 - 1) akceptuje system kontroli wewnętrznej w Banku opracowany przez Zarząd, w tym zatwierdza Regulamin kontroli wewnętrznej,
 - 2) akceptuje plany kontroli wewnętrznej.
3. Rada Nadzorcza przeprowadza okresowe oceny efektywności działania funkcji kontroli, stanowiska ds. zgodności oraz Komórki Audytu Wewnętrznego, wykorzystując w tym celu m.in. dokumenty przygotowywane w ramach realizowanej funkcji kontroli, sprawozdania z kontroli przedkładane przez Komórkę Audytu Wewnętrznego, matrycę systemu kontroli wewnętrznej, sprawozdania stanowiska ds. zgodności, a także wyniki regularnej oceny zewnętrznej, przeprowadzanej przez niezależny podmiot, oraz protokoły sporządzane przez organ nadzoru bankowego.
4. Do obowiązków Zarządu należy opracowanie, wdrożenie oraz zapewnianie funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, w szczególności wyodrębnienie funkcji kontroli, stanowiska ds. zgodności i Komórki Audytu Wewnętrznego oraz zapewnienie odpowiednich mechanizmów niezależności Komórki Audytu Wewnętrznego oraz stanowiska ds. zgodności.
5. Zarząd podejmuje działania, mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku ze stanowiskiem ds. zgodności, Komórką Audytu Wewnętrznego oraz dostępu pracownikom tych komórek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
6. W przypadku wykrycia nieprawidłowości w systemie kontroli wewnętrznej, Zarząd podejmuje odpowiednie działania, w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
7. Poszczególni członkowie Zarządu Banku odpowiadają za funkcjonowanie kontroli wewnętrznej w podległych pionach działalności Banku.
8. Prezes Zarządu uprawniony jest do:
 - 1) żądania od wszystkich osób sprawujących funkcje kontrolne wszelkich informacji o przebiegu i wynikach kontroli,
 - 2) zarządzania kontroli w obszarach nie ujętych w planie kontroli, zlecenia kontroli doraźnych,

- 3) stosowania sankcji, w przypadku stwierdzenia zaniedbania z zakresu sprawowania nadzoru i kontroli.

3. Informacja o polityce wynagrodzeń

Na politykę wynagrodzeń w Banku składają się:

- 1) Polityka wynagradzania członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach,
- 2) Polityka wynagradzania osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Tychach,
- 3) Regulamin wynagradzania pracowników Banku Spółdzielczego w Tychach.

3.1. Polityka wynagradzania członków Rady Nadzorczej Banku

Polityka wynagradzania członków Rady Nadzorczej Banku oparta jest na następujących zasadach:

- 1) członkowie Rady Nadzorczej nie są zatrudniani przez Bank,
- 2) ustalanie zasad wynagradzania członków Rady Nadzorczej należy do wyłącznej kompetencji Zebrania Przedstawicieli Banku,
- 3) wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej ustala się adekwatnie do pełnionej funkcji, a także adekwatnie do skali działalności prowadzonej przez Bank,
- 4) członkowie Rady Nadzorczej pełniący jednocześnie funkcje w komitetach powołanych przez Radę, w związku z wykonywaniem dodatkowych zadań mogą otrzymywać dodatkowe wynagrodzenie (zwiększenie wynagrodzenia),
- 5) wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej nie stanowią istotnej pozycji kosztów działalności Banku i nie wpływają znacząco na jej wynik finansowy.

Wysokość wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej ustalana jest przez Zebranie Przedstawicieli w formie odrębnej uchwały.

3.2. Polityka wynagradzania osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze w Banku

Zasady ustalania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze określone zostały w *Polityce wynagradzania osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Tychach*.

Celem wprowadzenia Polityki jest:

- 1) wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem,
- 2) niezachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka, które miałyby maksymalizować poziom wynagrodzenia danej osoby,
- 3) wspieranie realizacji strategii działalności Banku,
- 4) ograniczanie ewentualnych konfliktów interesów.

Zmiennymi składnikami wynagrodzeń osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze są:

- 1) premia uznaniowa roczna,
- 2) premia uznaniowa za szczególne osiągnięcia.

Stałe składniki wynagrodzeń osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze powinny stanowić na tyle dużą część łącznego wynagrodzenia danej osoby, aby możliwe było elastyczne wdrażanie polityki zmiennych składników wynagrodzeń, a w tym obniżanie zmiennych składników wynagrodzeń bądź ich nieprzyznawanie w ogóle.

Zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są przez:

- 1) Radę Nadzorczą – w odniesieniu do Członków Zarządu,
- 2) Zarząd po zaopiniowaniu przez Radę Nadzorczą – w odniesieniu do Kierownika Komórki Audytu Wewnętrznego, Kierownika Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka, Lidera Zespołu Oceny Ryzyka Kredytowego, Radcy prawnego oraz Stanowiska ds. zgodności,
- 3) Zarząd – w odniesieniu do pozostałych osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze.

Rada Nadzorcza w odniesieniu do Członków Zarządu oraz Zarząd w odniesieniu do pozostałych osób zajmujących kluczowe stanowiska kierownicze, podejmuje decyzję o przyznaniu zmiennych składników wynagrodzeń za dany okres, jeżeli przemawia za tym aktualna sytuacja ekonomiczno-finansowa Banku, a w szczególności nie występują okoliczności, o których mowa w art. 142 ust. 1 prawa bankowego, tzn. powstanie straty bilansowej bądź groźba jej nastąpienia albo powstanie niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności.

W okresie realizacji przez Bank programu postępowania naprawczego, zmienne składniki wynagrodzeń nie są przyznawane.

Premia uznaniowa roczna jest premią zależną od wyników finansowych Banku oraz oceny efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze i może zostać przyznana po odbiorze bilansu za miniony rok przez biegłego rewidenta. Premia przyznawana jest za roczne okresy kalendarzowe. Przed podjęciem decyzji o przyznaniu premii, dokonuje się oceny efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze, całościowych wyników Banku oraz osobistego wkładu pracownika zajmującego stanowisko kierownicze w ich osiągnięcie.

Oceniając całościowe wyniki Banku, pod uwagę bierze się następujące kryteria ogólne:

- 1) wynik finansowy brutto,
- 2) stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE),
- 3) jakość portfela kredytowego (mierzona jako portfel kredytowy z utratą wartości do portfela kredytowego ogółem).

Oceniając całościowe wyniki Banku w związku z podejmowaniem decyzji o przyznaniu premii Członkom Zarządu, pod uwagę bierze się następujące kryteria ogólne:

- 1) wynik finansowy brutto,
- 2) stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE),
- 3) jakość portfela kredytowego (mierzona jako portfel kredytowy z utratą wartości do portfela kredytowego ogółem),
- 4) współczynnik wypłacalności,
- 5) koszty/dochody (C/I).

Ocenie podlega stopień wykonania wyżej wymienionych wskaźników w odniesieniu do planu finansowego w poszczególnych latach oraz w stosunku do założeń przyjętych w strategii Banku za dany okres.

Ocena efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze, całościowych wyników Banku oraz osobistego wkładu pracownika zajmującego kluczowe stanowisko kierownicze w ich osiągnięciu, przeprowadzana jest corocznie i obejmuje okres poprzednich trzech lat, przy czym nie dłużej niż od 2012 roku.

Premia uznaniowa za szczególne osiągnięcia jest premią zależną od osobistego wkładu osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze w rozwój Banku, jej zaangażowanie i innowacyjność, niezwiązane bezpośrednio z osiąganymi przez Bank wynikami finansowymi, lecz służące budowie jego pozycji rynkowej i reputacji wśród klientów, a także rozwojowi technologicznemu, kadrowemu lub terytorialnemu. Przed przyznaniem premii za szczególne osiągnięcia dokonuje się oceny pracy danej osoby w okresie ostatnich trzech lat, uwzględniając jej zaangażowanie oraz wpływ na kształtowanie poziomu ryzyka, za jakie odpowiada. Podstawą oceny Kierownika Komórki Audytu Wewnętrznego, Kierownika Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka, Lidera Zespołu Oceny Ryzyka Kredytowego, Stanowiska ds. zgodności oraz Radcy prawnego, jest osiąganie w ocenianym okresie celów wynikających z pełnionych funkcji i postawionych do realizacji przez te komórki, z uwzględnieniem wyników finansowych osiąganych przez Bank. Wśród kryteriów oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze, o których mowa powyżej, nie mogą być uwzględniane wyniki gospodarcze uzyskiwane w poszczególnych kontrolowanych przez nie obszarach działalności Banku.

Łączna wysokość zmiennych składników wynagrodzeń wypłacanych po zakończeniu okresu oceny, za jaki te wynagrodzenia przysługują, nie może w roku wypłaty przekroczyć 20% zysku netto do podziału za rok ubiegły.

Wypłata łącznego wynagrodzenia zmiennego pracowników zajmujących stanowiska kierownicze jest zmniejszana lub wstrzymywana w sytuacji, o której mowa w art. 142 ust. 1 prawa bankowego, tzn. w razie powstania straty bilansowej bądź groźby jej nastąpienia albo powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności.

Indywidualna wysokość każdego ze zmiennych składników wynagrodzeń nie może przekroczyć 120% wartości trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, obliczonego za trzy ostatnie miesiące poprzedzające dzień przyznania premii.

Jeżeli wysokość zmiennego składnika wynagrodzenia przekroczy 100% wartości trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, obliczonego za trzy ostatnie miesiące poprzedzające dzień przyznania premii, wypłatę taką traktuje się jako opiewającą na szczególnie dużą kwotę.

Jeżeli kwota wynagrodzenia zmiennego będzie większa niż 15% rocznego wynagrodzenia pracownika, nie mniej niż 40% wynagrodzenia zmiennego Bank wypłaca w trzech równych rocznych ratach płatnych z dołu i będzie ono uzależnione od efektów pracy danej osoby zajmującej stanowisko kierownicze w okresie oceny, za jaki przysługuje wynagrodzenie, z uwzględnieniem ryzyka Banku. W przypadku wynagrodzeń opiewających na szczególnie dużą kwotę, wypłacie w takich terminach podlega nie mniej niż 60% wynagrodzenia zmiennego. W zależności od wyników oceny efektów pracy osoby zajmującej kluczowe stanowisko kierownicze, odroczonego część zmiennych składników wynagrodzeń, może być przyznana do wypłaty w pełnej wysokości lub części albo też osoba zajmująca stanowisko kierownicze może jej zostać pozbawiona w całości.

3.3. Regulamin wynagradzania pracowników Banku

Politykę Banku w zakresie wynagrodzeń pracowników Banku określa *Regulamin wynagradzania pracowników Banku Spółdzielczego w Tychach*. Pracownikom za pełne, efektywne wykonanie zadań oraz wypełnianie standardów w zakresie jakości pracy i przestrzeganie obowiązków pracowniczych może być przyznawana premia uznaniowa. Decyzję o wypłacie premii uznaniowych podejmuje Zarząd Banku uwzględniając sytuację ekonomiczną Banku.

4. Informacja o powołaniu komitetu ds. wynagrodzeń

Bank nie spełnia żadnego z warunków banku istotnego określonego w art. 9cb ust. 1 Prawo bankowe, w związku z tym w Banku nie powołano komitetu do spraw wynagrodzeń.

5. Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe

1. Członkowie Zarządu podlegają ocenie odpowiedniości, uwzględniającej kwalifikacje, doświadczenie i reputację.
2. Zasady wyboru Członków Zarządu i ocen zostały sformalizowane w następujących procedurach wewnętrznych:
 - 1) Zasady oceny odpowiedniości członków Zarządu oraz osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku Spółdzielczym w Tychach,
 - 2) Regulamin pracy Zarządu Banku Spółdzielczego w Tychach.
3. Ocena odpowiedniości Zarządu posiada charakter indywidualny i kolektywny przy czym ocena indywidualna dokonywana jest w odniesieniu do każdego członka Zarządu z osobna, natomiast ocena kolektywna dokonywana jest w stosunku do całego składu Zarządu.
4. Celem oceny Zarządu jest stwierdzenie, czy członkowie Zarządu dają rękojmię należytego wykonywania powierzonych im obowiązków, w tym ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem w tym prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych, czy posiadają wiedzę i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem oraz czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku.
5. W ocenie przed powołaniem nowego członka w skład Zarządu uwzględnia się poniższe warunki:
 - 1) Prezes Zarządu Banku może być powołany wyłącznie za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego,
 - 2) członek Zarządu musi pozostawać z Bankiem w stosunku pracy.
6. Ocena indywidualna członków Zarządu obejmuje:
 - 1) ocenę reputacji,
 - 2) ocenę kompetencji (wiedza, umiejętności, doświadczenie, postawa),
 - 3) ocenę dodatkowej aktywności zawodowej i pozazawodowej członka Zarządu.
7. Ocena kolektywna obejmuje:
 - 1) ocenę ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem,
 - 2) ocenę reputacji Banku jako pochodnej działań i zachowań Zarządu Banku.
8. Rada Nadzorcza dokonuje oceny indywidualnej i kolektywnej minimum raz do roku w terminie do końca pierwszego kwartału każdego roku.
9. O wynikach oceny Rada Nadzorcza informuje Zebranie Przedstawicieli Banku w swoim corocznym sprawozdaniu z działania.

10. W dniu 26 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza Banku dokonała oceny odpowiedniości członków Zarządu Banku z wynikiem pozytywnym. O wynikach tej oceny Rada poinformowała Zebranie Przedstawicieli w dniu 22 czerwca 2017 roku.
11. Członkowie Rady Nadzorczej powoływani są zgodnie z przepisami prawa przez Zebranie Przedstawicieli.
12. Zasady wyboru członków Rady Nadzorczej i ocen sformalizowano w następujących procedurach wewnętrznych:
 - 1) Regulamin wyborów członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach,
 - 2) Zasady odpowiedniości członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach,
 - 3) Regulamin działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach.
13. Ocena odpowiedniości członków Rady Nadzorczej posiada charakter indywidualny i kolektywny, przy czym ocena indywidualna dokonywana jest w odniesieniu do każdego członka Rady Nadzorczej z osobna, natomiast ocena kolektywna dokonywana jest w stosunku do całego składu Rady.
14. Celem oceny indywidualnej jest stwierdzenie, czy członkowie Rady Nadzorczej dają rękojmię sprawowania swoich funkcji w sposób określony przepisami prawa, czy posiadają wiedzę i umiejętności niezbędne do realizacji swoich funkcji, czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku, czy pozostała aktywność członków Rady nie odbywa się z uszczerbkiem dla jakości i efektywności sprawowanego nadzoru oraz nie prowadzi do konfliktu interesów.
15. Celem oceny kolektywnej jest stwierdzenie, czy indywidualne kompetencje poszczególnych członków Rady Nadzorczej uzupełniają się w taki sposób, aby umożliwiać zapewnienie odpowiedniego poziomu kolegialnego sprawowania nadzoru nad wszystkimi obszarami działania Banku.
16. Ocena odpowiedniości kandydatów na członków Rady Nadzorczej ma charakter indywidualny.
17. Ocena odpowiedniości dokonywana jest:
 - 1) każdorazowo przed wyborem nowego członka Rady Nadzorczej,
 - 2) corocznie po wyborze, na posiedzeniu Zebrania Przedstawicieli, na którym ma nastąpić przyjęcie sprawozdania Rady Nadzorczej za poprzedni rok kalendarzowy.
18. W ocenie indywidualnej członków Rady Nadzorczej, uwzględnia się następujące kryteria:
 - 1) ocenę reputacji,
 - 2) ocenę kompetencji (wiedza, umiejętności, doświadczenie),
 - 3) ocenę dodatkowej aktywności zawodowej i pozazawodowej.

19. W ramach oceny kolektywnej członków Rady Nadzorczej, stwierdza się, czy indywidualne kompetencje poszczególnych członków Rady Nadzorczej uzupełniają się w taki sposób, aby umożliwiać zapewnienie odpowiedniego poziomu kolegiального sprawowania nadzoru nad wszystkimi obszarami działania Banku.
20. Oceny w oparciu o ww. kryteria, Zebranie Przedstawicieli dokonuje na podstawie oświadczenia-kwestionariusza, złożonego przez członka Rady Nadzorczej.
21. Przewodniczący Zebrania Przedstawicieli umożliwia przedstawicielom wgląd do złożonych przez członków Rady Nadzorczej kwestionariuszy.
22. Dokonanie oceny odpowiedniości (indywidualnej i kolektywnej) członków Rady Nadzorczej, następuje w formie uchwały Zebrania Przedstawicieli.
23. W dniu 22 czerwca 2017 roku Zebranie Przedstawicieli podjęło Uchwały od nr 12 do nr 18/2017 w sprawie oceny odpowiedniości poszczególnych członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach.
W wyniku przeprowadzonej procedury oceny odpowiedniości, Zebranie Przedstawicieli oceniło, iż każdy z członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tychach daje rękojmię sprawowania swojej funkcji w sposób określony przepisami prawa, posiada kompetencje (wiedzę, umiejętności i doświadczenie) niezbędne do realizacji swojej funkcji, jego reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku, a pozostała aktywność zawodowa i pozazawodowa nie odbywa się z uszczerbkiem dla jakości i efektywności sprawowanego nadzoru oraz nie prowadzi do konfliktu interesów. Ponadto, w Uchwale nr 19/2017 z dnia 22 czerwca 2017 roku Zebranie Przedstawicieli stwierdziło, iż indywidualne kompetencje poszczególnych członków Rady Nadzorczej uzupełniają się w taki sposób, że umożliwiają zapewnienie odpowiedniego poziomu kolegiального sprawowania nadzoru nad wszystkimi obszarami działania Banku.
24. Bank zapewnił środki niezbędne do przygotowania członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku do pełnienia przez nich funkcji, w szczególności środki niezbędne do ich szkolenia.
25. Wymogi określone w art. 22aa ustawy Prawo bankowe zostały przez wszystkich Członków Rady Nadzorczej i Zarządu Banku spełnione.

6. Informacja o stopie zwrotu z aktywów obliczonej jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej

Stopa zwrotu z aktywów netto (ROA netto) według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku ukształtowała się na poziomie 0,29%.

Sporządził: Wojciech Trójca – Kierownik Działu Sprawozdawczości, Analiz i Ryzyka

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Tychach niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w *Ujawnieniu informacji dotyczących ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń i innych informacji zgodnie z wymogami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r., Część Ósma, a także art. 111a ustawy Prawo bankowe według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku, są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.*

Podpisy wszystkich Członków Zarządu:

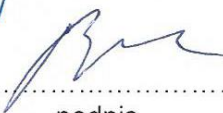
29.06.2017 r.

Piotr Piasecki
Prezes Zarządu

.....
podpis

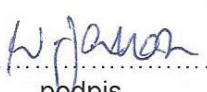
29.06.2017 r.

Aleksander Bojko
Wiceprezes Zarządu
ds. Ekonomiczno-Finansowych

.....
podpis

29.06.2017 r.

Wojciech Janosz
Członek Zarządu
ds. Handlowych

.....
podpis